

Dalėli lietuvių prie Partizanų motinos paminklo Lemonte pradeda išvežtųjų į Sibirą prisiminimą birželio 15 d., kuris buvo tęsiamas salėje gausiai dalyvaujant žmonėms. Z. Degučio nuotr.

ANTANAS SMETONA PATEISINIMO NEREIKALINGAS

Tam tikruose mūsų visuomenės sluoksniuose yra užsilię ir dar vis kartojamas klaidingas įsitikinimas, kad prezidentas Antanas Smetona diktatoriškai valdė Lietuvą ir skriaudė gyventojus. Ši nuomonė perduodama iš kartos į kartą ir tie, kurie Smetonos prezidentavimo laikais dar net negimę buvo ir jokių prisiminimų neturi, raudonųjų “auklėtojų” suvedžioti ir nepatikrinę faktų, negalvodami kartoja ką girdėję.

Nenuostabu, ir nieko blogo, jeigu liaudininkai, socialdemokratai, krikščionys demokratai ar kitoki “...ratai” prezidento Smetonos nemėgo. Laisvoje šalyje tai yra normalus reiškiny. Tai vyksta visose laisvose šalyse! Bet dešimtmečiais kartoti ir skleisti girdėtą gandą yra ne tik neteisinga, bet ir nerimta!

Net tautinės ideologijos šalininkų tarpe neseniai pokalbio metu teko išgirsti pareiškimą: “Antaną Smetoną turime kaip nors reabilituoti - grąžinti jo gerą vardą.” Atsakymas į tai į trumpas: Antanas Smetona jokio pateisinimo nereikalingas! Jeigu ne A. Smetona, tai būtų me linkčioję kairiųjų ar kitokių Lietuvai nedraugiškų įsitikinimų diktatoriams ir būtime Lietuvoje kalbėję rusiškai, lenkiškai ar kita kokia svetima kalba. Ir būtime jau tada viešai garbinę Staliną, o Dievą - pasislėpę.

O, jeigu, kaip tam tikra tautos dalis dar vis nepraregi ir prikašioja, kad A. Smetona

Karolis Milkovaitis

1940 metais padarė klaidą nepasipriešinęs į Lietuvą atslenkančiam Raudonajai armijai, tai atsakytina, kad jis protingiau negalėjo pasielgti, nes jeigu būtų pasipriešinęs, tai didelė dalis mūsų tautos vyrų - įskaitant ir priekaištautojus, šandien gulėtų po velėna, ar būtų be kojų ar rankų ir lazdomis pasiramstydami vaikščiotų. (Prez. Smetona buvo už pasipriešinimą, bet Vyriausybės dauguma buvo prieš. *Red.*)

Gyvenimas yra knyga, kurios puslapius žmogus pripildo savo gyvenimo darbais. Į šią knygą geri darbai ne visuomet surašomi, bet nepasisekusių nepaslėpsi - jie visuomet kruopščiai surašomi didžiausiomis raidėmis.

Antano Smetonos sugebėjimai, būdo savybės ir tinkamumas būti prezidentu

Antanas Smetona buvo 1902 metais teisės mokslus baigęs teisininkas. (Amerikoje didžioji dauguma vyriausybės narių, įskaitant Seimą ir Kongresą, yra teisininkai). Be kitų dalykų, jis buvo Nepriklausomybės akto signataras, garbės daktaras.

Jis buvo geras krikščionis katalikas. Jo prezidentūros ilgametis kanceliarijos viršininkas buvo kunigas daktaras Pijus Bielskus. Vienu metu jo vyriausybės ministras pirmininkas buvo kunigas Vladas Mironas. Pats A. Smetona 1893

metais baigęs Palangos progimnaziją buvo beeinas į kunigus - net įstojamuosius egzaminus jau buvo išlaikęs stoti į Žemaičių kunigų seminariją. Prezidentūroje besilanką visų tikybų dvasiškai visuomet būdavo priimami su pagarba, be eilės ir dažnai net pavaišinami.

Prezidento A. Smetonos asmens adjutantas, pulkininkas Vaclovas Šliogeris savo atsiminimų knygoje: “Antanas Smetona, žmogus ir valstybininkas”, liudija: “A. Smetona buvo religingas žmogus ir su didžia rimtimi išklausydavo mišias. Jis puikiai žinojo, kada reikėjo sėdėti, kada atsistoti ar klūpėti; to daugelis mūsų švie suomenės jau nebemokėjo.”

Kodėl iškeliami A. Smetonos religiniai įsitikinimai? Todėl, kad asmens vidiniai įsitikinimai subrendusiame asmenyje yra jo gyvenimo veiksmų įtaigojantys kelrodžiai ir ketinimų šaltiniai.

Anot adjutanto pulk. Šliogerio, buvęs Lietuvos prezidentas buvo švelnios sielos, taikaus būdo, geras žmogus.

Pabrėžtina, kad jis jau mokyklos suole kovojo ir buvo baudžiamas už tiesą bei lietuviybę.

Labai sutrauktai susipažinę su buv. prezidento dorovinėmis įsitikinimais, panagrinėkime jį kaip valstybininką. Pirmiausia, reikia neužmiršti, kad 1926 metais A. Smetona savo valia prezidento pareigų nesiekė, bet buvo įsakmiai paprašytas tas pareigas priimti.

(Nukelta į 6 p.)

VALSTYBĖS DŪMA RATIFIKAVO RUSIJOS IR LIETUVOS READMISIJOS SUTARTĮ

Maskva, birželio 18 d. (ITAR-TASS-ELTA). Valstybės Dūma ratifikavo Rusijos ir Lietuvos readmisijos sutartį. Sutartis buvo pasirašyta šių metų gegužės 12 d. Vilniuje, Lietuvos Seimas ją ratifikavo gegužės 29 d. Ji priklauso paketui įsipareigojimų, kuriuos šalys prisiėmė, kad išspręstų Karaliaučiaus tranzito problemą. 2002 metų lapkričio 11 d. paskelbtame bendrame Rusijos ir ES viršūnių pareiškime dėl tranzito tarp Karaliaučiaus srities ir kitos Rusijos Federacijos teritorijos dalies numatyta, kad tokia tranzito sutartis turi įsigalioti iki liepos 1 d. Readmisijos sutartis įsigalios praėjus 30 dienų po to, kai šalys informuos viena kitą apie tai, kad šalies vidaus ratifikavimo procedūros jau baigtos.

TARPTAUTINĖ “GINTARINĖ VILTIS 03”

Vilnius, birželio 19 d. (ELTA). Tarptautinėse karinėse pratybose “Gintarinė viltis 03” - svečių ir žiniasklaidos diena. Stebėti pratybų pakviesti Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, kariuomenės vadas generolas majoras Jonas Kronkaitis, Seimo nariai, Latvijos ginkluotųjų pajėgų vadas flotilės admirolas Gaidis A. Zeibots, Estijos lauko pajėgų vadas pulkininkas leitenantas Peeter Hoppe, 9 generolai iš Lenkijos, Jungtinės Karalystės, Suomijos, Latvijos ir Vokietijos. Pratybose lankysis ir užsienio šalių ambasadoriai bei gynybos atašė, ESBO delegacija, kiti aukšti užsienio svečiai.

Svečiai apžiūrės pratybų vadovybės štabą, bendraus su kariais, stebės pratybas.

“Gintarinė viltis 2003” - didžiausios karinės pratybos Lietuvoje po jos pakvietimo į NATO ir didžiausios šiais metais Baltijos šalyse. Jose dalyvauja beveik 2,000 karių ir civilių iš 9 šalių: Danijos, Estijos, Jungtinės Karalystės, Latvijos, Lenkijos, Kanados, Suomijos, Vokietijos ir Lietuvos. Pratybų metu sausumos pajėgų kariai mokosi spręsti įvairias problemas, pasitaikančias realiose krizių valdymo operacijose: pavyzdžiui, stebėjimo posto užpuolimas, vietinių gyventojų demonstracija prie stebėjimo posto, pabėgėlių srautai, nelegalių kontrolės punktų įsteigimas, laidotuvių procesijos bandymas patekti į skiriamąją zoną ir ten palaidoti mirusįjį ir taip toliau. Kiekvienoje tokioje situacijoje kariai turi rasti būdus problemai spręsti.

LIETUVOS ATSTOVAI PIRMĄ KARTĄ DALYVAVO NATO SUSIRINKIME

Vilnius, birželio 19 d. (ELTA). Lietuvos ambasadorė ir karinis atstovas prie NATO Gintė Damušytė bei pulkininkas Alvydas Kunigėlis pirmą kartą dalyvavo Aljanso šalių narių atstovų kasmetiniame susitikime, vykstančiame Norfolko vadavietėje, JAV.

NATO narių bei į ją pakviestų šalių ambasadoriai ir kariniai atstovai dalyvavo seminare “Transformacija, jungtinės vadavietės pasikeitimas ir naujas požiūris” bei naujos vadavietės įsteigimo ceremonijoje. Vietoj iki šiol veikusios sąjungininkų vadavietės Norfolke įsteigta Sąjungininkų transformacijos vadavietė.

Vadavietės reforma yra vienas iš žingsnių įgyvendinant naująją NATO vadovavimo struktūrą, kurią patvirtino Aljanso šalių narių gynybos ministrai birželio 12-13 d. Briuselyje vykusiame susitikime. Seminaro tema, vadavietės pertvarka yra tiesiogiai susijusios su Aljanso pajėgumų ir valdymo struktūrų transformacija atsižvelgiant į XXI amžiaus saugumo iššūkius ir pokyčius pasaulyje.

Nauja vadovavimo struktūra, kurios kontūrus patvirtino NATO šalių vadovai susitikime Prahoje pernai lapkritį, bus paprastesnė, efektyvesnė ir veiksmingesnė. Ją sudarys dvi strateginės vadovybės, viena iš jų bus operatyvinė, kita - funkcinė.

Strateginė operacijų vadovybė bazuosis NATO vadavietėje Belgijoje, ji bus atsakinga už Aljanso operacijas. Operaciniu lygmeniu veiks ir dvi nuolatinės Jungtinės pajėgų vadavietės Nyderlanduose ir Italijoje.

Norfolke pradėsianti veikti vadavietė bus atsakinga už Aljanso strategiją, pajėgumų tobulinimą, tolesnes karinių pajėgų reformas ir NATO pajėgų tarpusavio sąveikos skatinimą.

Ji koordinuos Jungtinio kariavimo centro Norvegijoje, naujojo Jungtinio pajėgų parengimo centro Lenkijoje bei Jungtinio analizės ir išmokyti pamokų centro Portugalijoje veiklą.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

■ KARTŪS ŽODŽIAI VYRIAUSYBEI

Vyriausybės parengto šių metų biudžeto patikslinimo projekto pirmasis svarstymas Seime sulaukė karštų diskusijų ir net radikalių vertinimų tiek iš pozicijos, tiek iš opozicijos pusės.

Biudžeto ir finansų komiteto pirm. Algirdo Butkevičiaus teigimu, komitetai ir Seimo nariai papildomai pateikė pasiūlymų 168,675 mln. litų sumai. Parlamentarų siūlymams įgyvendinti papildomai reikėtų 8,256, komitetų - 131 mln. litų. Siūlymų dinti asignavimus sulaukta ir iš valstybės institucijų.

Nors daugelis Seimo komitetų iš esmės pritarė patikslintam biudžeto projektui, tačiau itin aršiai jį kritikavo Kaimo reikalų komiteto pirm. Gintautas Kniukšta, kaltinęs Vyriausybę nusižengus Seimo rezoliucijai ir nenumačiusiai žemės ūkiui papildomai finansuoti 140 mln. litų. “Mes nesiūlome, bet kategoriškai pasisakome prieš tai, kad žemės ūkio sektoriui būtų skirta lėšų kitų sąskaita”, - pabrėžė jis. Kaimo reikalų komiteto nuomone, žemės ūkiui lėšų būtų galima rasti peržiūrėjus valstybės investicijų programą, mažinant valstybės skolos aptarnavimo kaštus, Privatizavimo fondo ar net skolintomis lėšomis.

Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirm. Aloyzas Sakalas retoriškai klausė, kas svarbiau - ar virtualus priešas, ar realūs nusikaltėliai, ragindamas didinti policininkų, priešgaisrinės apsaugos darbuotojų atlyginimus, kad jie prilygtų Krašto apsaugos ministerijos sistemos darbuotojų darbo užmokesčiui. A. Sakalas kritikavo prez. Rolando Pakso netaupumą, kuris į kiekvieną vizitą vežasi didžiules delegacijas.

Pasak Gintaro Šileikio, biudžeto projektas pažeidžia žmogaus teises, nes sprendžiami vienos socialinės grupės reikalai, pažeidžiant kitų grupių interesus. “Ir jeigu karingai ateitų pedagogai, studentai, gydytojai su skalpeliais, - jų biudžeto eilutė irgi padidėtų”, - neabejojo parlamentaras, gėdingu pavadinęs siūlymą skirti papildomai lėšų Seimui ir Prezidentūrai. Už siūlymus sumažinti finansavimą Panevėžyje įgyvendinamiems projektams G. Šileikis sakė svarstysiąs galimybę parengti nepageidautinų Panevėžyje politikų sąrašą.

“Biudžeto koregavimu siekiama užgesinti gaisrus, nors skirstomos lėšos negautos iš ekonomikos augimo. Tai rodo, kad mokesčių administravimas negerėja”, - akcentavo Kęstutis Glaveckas. Dėl neefektyvaus lėšų panaudojimo, kai dalis asignavimų “nusėda” valdininkų kišenėse, sklypų “vogimo” aferų jis siūlė vietoj Žemės ūkio ministerijos įsteigti nedidelę ir modernią Kaimo reikalų ministeriją.

Parlamentarai labiausiai abejojo, ar žemės ūkiui skirti pinigai nors kiek pagerins ūkininkų padėtį, ar pasieks juos, ar bus efektyviai panaudoti. Koreguojant valstybės biudžeto finansinius rodiklius Vyriausybė siūlė perskirstyti 188,3 mln. litų, iš kurių 103 mln. litų pasiūlyta papildomai skirti žemės ūkiui.

■ SAJŪDŽIO GIMIMO DIENA ĮTRAUKTA Į ATMINTINŲ DIENŲ SĄRAŠĄ

Atmintinų dienų sąrašas papildytas birželio 3-iaja - Sajūdžio diena. Tokią Atmintinų dienų įstatymo pataisą birželio 19 d. priėmė Seimas. Už tai balsavo 69 Seimo nariai, niekas nebuvo prieš, 2 parlamentarai susilaikė. Įtraukti Sajūdžio gimimo dieną į atmintinų dienų sąrašą pasiūlė Seimo sudaryta Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio 15 metų sukakties minėjimo komisija.

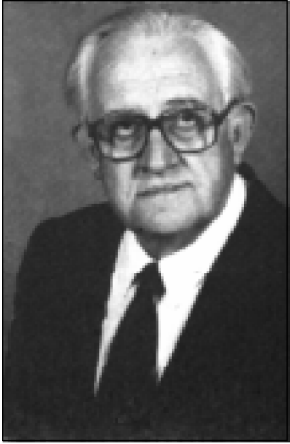
Birželio 3 d., minint Sajūdžio įkūrimo 15 metų jubiliejų, parlamentarai buvo pritarę tokiam Atmintinų dienų įstatymo pakeitimo projektui. Parlamentarų nuomone, ši diena reikšminga visai Lietuvai, todėl ją tikslinga paskelbti atmintina diena. Atmintinų dienų sąrašė dabar yra 30 atmintinų dienų.

■ OPOZICIJA PRIEŠ ŽEMĖS GROBSTYMĄ

Seimo Liberalų ir centro frakcijos seniūno pavaduotojo Kęstučio Glavecko nuomone, Specialiųjų tyrimų tarnyba turėtų imtis aktyvių veiksmų, siekiant užkirsti kelią korupcijai, o ne tik konstatuoti faktus, kad valdininkai pelnosi naudą piliečių sąskaita. Pasak jo, ši praktika dar kartą atsiskleidė kilus skandalui dėl žemės sklypų grobstymo. Jis abejoja, kad STT tik po žiniasklaidos publikacijų sužinojo apie neriboto masto valstybės turto grobstymą. “Taip pat keisti STT vadovų atsakymai paskelbti susikompromitavusių valdininkų pavardes. Mūsų manymu, būtent viešumas yra vienas iš būdų, kaip valstybės valdymą padaryti skaidrų”, - sakė frakcijos seniūno pavaduotojas. Jo skaičiavimais, dėl šios kai kurių valdininkų savivalės valstybė ir Lietuvos piliečiai prarado ne ką mažesnes lėšas nei per 1995 m. komercinių bankų krizę. “Dėl valdininkų savanaudiškumo paprasti žmonės ilgus metus negali atgauti prestižinėse vietose esančios žemės, - sakė jis. Žmonės pakrauptų sužinoję, kiek jie prarado pinigų, jei dabar būtų pardavę teisėtai paveldėtą turtą”. Parlamento įsitikinimu, žemę grobsčiams valstybės tarnautojams ir jų vadovams turėtų būti taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

JAV Gynybos sekretorius Donald Rumsfeld praleido ke turias dienas Europoje lankydamas šalis, prisidėjusias pašalinant Irako režimą. Sekretorius pripažino, kad reikės dar palaukti, kol kovos Irake visiškai pasibaigs. Prisideda ir tai, kad koalicija nesugebėjo įrodyti, kad diktatorius Saddam Hussein yra žuvęs. Daugelis jo lojalių bičiulių įsitikinę, kad jis slapstosi ir vėl sugrįš į valdžią. Rumsfeld kalbėjo spaudai kartu su Portugalijos krašto apsaugos ministru Paulo Portas. Panašiai apie Irako taikos planus kalbėjo Rumsfeldo pavaduotojas Joseph Collins. Jis apgailestavo, kad Irako sostinėje dar nepavyko surinkti visų ginklų ir amunicijos, kurios didelius kiekius Irako kariuomenė sukrovė šalies mokyklose, prie ligoninių ar maldos namų. Dabar tie ginklai panaudojami prieš JAV kareivius. JAV kariuomenės vadai pripažino, kad įvesti Irake visišką taiką ir įsteigti naują vyriausybę gali užtrukti daug ilgiau, negu buvo planuota.

Viename Bagdado pastate už aukštos 10 pėdų mūrinės sienos vyko Irako monarchistų pasitarimas. Birželio 1 d. buvo laukiama, kad iš Londono turi atskristi į Bagdadą kandidatas į Irako karaliaus vietą Sharif Ali bin Hussein, buvusio paskutinio Irako karaliaus pusbrolis. Jo rėmėjai tvirtina, jog Irakui gresia pavojus, kad vyriausybę paims naujas diktatorius ir kraštas pateks į naujo prispaudėjo rankas. Karalius būtų daugeliui piliečių priimtinas. Naujo karaliaus šeima neteko sosto prieš 45 metus. Pirmas Irako karalius buvo britų pastatytas Faisal, hashemitų dinastijos. Tuo pačiu metu jo brolis tapo Jordano karaliumi. Irake monarchas teturėjo mažai rėmėjų. Pirmojo karaliaus vaikaitis 1958 metais Faisalas II buvo kariuomenės vadų nužudytas ir jo įpėdiniai gyveno kaip pabėgėliai. Dabartinis sosto įpėdinis Sharif Ali užaugo egzilėje, tapo Londono bankininku. Jo laukia Konstitucinės Monarchijos Judėjimas, kuriam vadovauja jau į pensiją išėjęs inžinierius ir poetas Da-

MUZIEJAI IR KOVOS

wood Rahmani, pasakęs, kad karalius Sharif Ali būtų labai geras kandidatas, nes jam tektų tik prižiūrėti savo tautą ir tvarką valstybėje.

Kandidatą į sostą pasitiko oro uoste 1,500 žmonių. Jis pasidžiaugė, kad yra laimingas, sugrįžęs namo po 45 metų. Jam nerūpi politinė galia. Jis tik bandys sugrąžinti tautai ramybę, laisvę ir demokratiją. Kalbėdamas su reporteriais karalius kandidatas naudojo žodį “mes”, kaip karaliams tinka. “Mes nesirengiame įsigyti politinę galią ar poziciją, mes tik siekiame tautos pritarimo”, pasakė jis.

Irako senuose miestuose yra sukrauta daugybė archeologinių turtų. Kai kurie muziejai buvo išgrobstyti plėšikų,

vertės yra netoli Bagdado esą Babyloono pastatai. Tai buvusi senojo Irako sostinė, stovėjusi prieš Kristaus gimimą. Išsaugotas Hatra miestas, žinomas savo trim svarbiom istorinėm šventyklom. Dar labai garsūs savo istorinėm šventyklom Ninevah, Nimrud, Nippur šventi miestai su savo muziejais, 2,400 metų prieš Kristų karalių kapai. Plėšikai kasinėjo naktimis, ieškomi po tais griuvėsiais įvairių turtų bei brangenybių. Po Ur miestu, iš kurio kildinamas Abraomas, irgi buvo slaptų kasinėjimų. Dabar tame mieste budi koalicijos sargybnieai.

Prezidentui Bush pradėjus aktyviai siekti Izraelio - Palestinos taikos, birželio 8 d. slapotos palestiniečių organizacijos

JAV Gynybos sekretorius Donald H. Rumsfeld, dešinėje, po pasitarimų su Rusijos Gynybos ministru Sergei Ivanov Briuselyje.

AP nuotr.

kiti liko prižiūrimi senojo Irako valdininkų ar naujųjų muziejų bičiulių, amerikiečių. Vienai komisijai vadovauja amerikietis Henry Wright, Mičigano Antropologijos Muzėjaus kuratorius. Jis patvirtino, kad Irake yra apie 20,000 archeologinių turtų saugyklų. Kai kurios nukentėjo nuo karo veiksmų. Kitos liko nepalietos nei karo ugnies nei plėšikų.

Istorinių Irako muziejų priežiūra prasidėjo su pirmaisiais karinių taikinių apsaugos įsakymais. Wright pripažino, kad Pentagone netikėtai teko sutikti žmonių, kuriems rūpėjo senovės miestų išlaikymas. Daug prisidėjo JAV geografinės draugijos nariai, kurie skelbė žurnaluose ir spaudoje apie senuosius Irako miestų griuvėsius ir jų turtus. Šiauriniame Irake yra miestas Ashur, kuris kažkada konkuravo su graikų Atėnais ir su Roma savo architektūra ir įtaka. Ne mažesnės

paskelbė susijungiančios į vieną aktyviai kovojančią brigadą. Ji susideda iš Hamas Islamo Jihad ir el Aksa Brigados savižudžių. Gazos pakrantėje jiems pavyko nužudyti keturis Izraelio kareivius, nors Izraelis paskelbė, kad bus panaikintos kelios Vakarų krante įsteigtos naujos kolonijos. Po kelių dienų Izraelio malūnsparniai bandė nužudyti vyriausią Hamas vadovą, tačiau pavyko tik jį sužeisti. Palestinos kovotojas, 20 metų savižudis, apsirengęs žydų ortodoksų drabužiais, susprogdino Izraelio keleivinį autobusą, čia be teroristo žuvo 16 keleivių. Tuo po šio puolimo, kuris labai pakenkė JAV vyriausybės taikos planui, Izraelio kariniai malūnsparniai puolė savo raketomis Gazos arabų stovyklas, daug žmonių, net moterų ir vaikų žuvo puolimuose. Irake JAV kariuomenės daliniai sustiprino

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$40.00, first class - \$63. Single copy - 75 cents. Air mail overseas - \$115.00.

Prenumerata metams - \$40.00, pusei metų - \$25.00, pirma klase - \$63. Oro paštu į užsienį metams - \$115.00. Atskiro numerio kaina - 75 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

PIKTADARIAMS ATLEIDŽIAME, BET JŲ DARBŲ NEUŽMIRŠTAME

Birželio keturioliktosios data kasmet mums primena trėmimus į Sibirą - mūsų tautos naikinimą. Praėjo 62 metai nuo tų žiauriųjų įvykių. Tuo metu mūsų žmonės patyrė baisius fizinius kankinimus, neskaitant moralinių kančių. Sunku vertinti XX amžių palankiai, nes buvo žudomos ištisos tautos. Siūloma visa tai pamiršti, susitaikinti. Bet kaip galima kurti ateitį, jei bus užmiršta istorinė praeitis. Norint sukurti geresnę ateitį, būtina pažinti praeitį.

Didžiausia praėjusio amžiaus tragedija buvo nacizmas ir komunizmas. Nacizmas, kuris skelbė rasės “grynumą”, pražudė truputį daugiau, negu 25 milijonus žmonių gyvybių koncentracijos stovyklose ir kalėjimuose. Nacizmas Niurnbergo pasauliniame teisme buvo pasmerktas, naciai nubauti. Komunizmas, skelbęs klasių “grynumą”, nužudė daugiau negu 100 milijonų žmonių. Komunizmas yra pasaulinis ir didžiausias praėjusio amžiaus blogis, bet jis ir šiandien dar nepasmerktas. Jo nusikaltimai tautoms iki šiol nepasmerkti pasauliniu mastu. Komunizmo ideologija tebeskleidžiama naujais būdais. Nusikaltę žmoniškumui nebaudžiami. Žudynių ir trėmimų tikslas buvo genocidas - tautų sunaikinimas; tremiamųjų vagonuose buvo daugiausia moterys ir vaikai. Buvo tremiami ir ligoniai. Vyko baisaus Maskvoje sugalvoto plano įgyvendinimas. Prie to plano prisidėjo ir savieji, buvę puikūs kaimynai, padėję okupantui paruošti sąrašus išvežimams. Kai okupanto apipliesę kareiviai žygiavo Lietuvos miestų keliais, ne vienas girdėjome, kad “dabar atėjo mūsų laikas”. Tie patys vėliau dalyvavo strībų daliniuose žudydami mūsų laisvės kovotojus. Jie nužudė jų kūnus, bet jų dvasia liko gyva ir šiandien jie yra pavyzdžiu ateities kartoms, kurie ryžosi mirti už Tėvynės laisvę.

Trylika nepriklausomybės metų buvo pažymėti ne tik gražiais laimėjimais, bet ir skaudžiomis negerovėmis. Buvo keliamas tų nusikaltimų įvertinimo ir jų pasmerkimo klausimas. Lietuvoje, deja, visuomeninės organizacijos surengė Tarptautinį kongresą komunizmo nusikaltimams aptarti. Toks Tarptautinis kongresas įvyko 2000 m. birželio 12-14 dienomis nepriklausomos Lietuvos sostinėje Vilniuje, kuriame dalyvavo 25 valstybių atstovai - teisininkai, politikai, istorikai, žymūs tų tautų veikėjai ir asmenys, nukentėję nuo komunistinių valdžių. Kongreso metu buvo išklaustyti tų tautų atstovų liudijimai, ir, remiantis jų kaltinimais, įsteigtas Tarptautinis Vilniaus visuomeninis tribunolas, sudaryta teisėjų kolegija, surašyti įstatai. Vilniaus tribunolas spalio 27 d. savo sprendimu pasmerkė komunizmo ideologiją ir komunistų režimą, kuris vykdė plataus masto nusikaltimus žmonijai. Bet tai buvo visuomenės kongresas. Komunizmo pasmerkimą turėtų atlikti Jungtinės Tautos, tarpvalstybinės institucijos, tarptautiniai teismai.

Lietuviai neturi lėšų filmams, kurie rodytų pasauliui mūsų tautai padarytą žalą, tačiau bent tų įvykių minėjimais supažindinkime savo kartas, kad daugiau nepasikartotų lietuvių tautos naikinimas. Sužvėrėjusiems piktadariams atleidžiame, bet jų darbų neužmirštame.

S. Tūbėnas

LIETUVOS TEISMAI IR TEISINGUMAS

Lietuvos Prezidentas Rolandas Paksas ragina visas valdžios šakas, visus vadovus telkti pastangas, kad teismų sistema ir teisingumas Lietuvoje veiktų efektyviai.

Naujųjų Baudžiamojo, Baudžiamojo proceso kodeksų įsisavinimu, teisėjų mokymu, pačių kodeksų spragomis, finansavimo klausimais birželio 19 d. domėjosi prezidentas Rolandas Paksas susitikime su Aukščiausiojo Teismo pirmininku Vytautu Greičiumi ir Apeliacinio teismo vadovu Vytu Miliumi.

“Vien tik kodeksų priėmimas teisingumo neišsprendžia. Prezidentas mano, kad bendras visų valdžios šakų, visų vadovų rūpestis yra teismų sistemos ir teisingumo Lietuvoje efektyvumas”, - tokią šalies vadovo nuostatą po susitikimo pateikė jo patarėja teisės klausimais Ona Buišienė.

Jau pusanthro mėnesio, kai galioja naujieji Baudžiamasis ir Baudžiamojo proceso kodeksai. Anot Apeliacinio teismo pirmininko V. Miliaus, per pusanthro mėnesio išryškėjo labai daug kodeksų taikymo problemų. Dėl jų į Aukščiausiąjį Teismą kreipiasi labai daug teisėjų.

V. Milius apgailestavo, kad prieš įsigaliojant kodeksams Seimas nepriėmė visų Aukščiausiojo Teismo pateiktų siūlymų, kurie būtų palengvinę jų taikymą praktikoje.

“Seimas priėmė tik dalį siūlymų ir tai padidino painiavą, nes pataisos buvo numatytos kompleksiskai visam Baudžiamajam kodeksui”, - sakė V. Milius.

Apeliacinio teismo vadovo teigimu, apylinkių teismuose atsiradus ikiteisminio tyrimo teisėjo institucijai, reikia papildomų 34 teisėjų etatų. Aukštesnės instancijos teismai taip

pat perkrauti darbu, nes pagal naująjį Baudžiamąjį kodeksą, kuriame yra švelninamos bausmės, turi būti peržiūrimi visi įsiteisėję teismų nuosprendžiai. Tokių bylų, pasak V. Miliaus, yra tūkstančiai.

Dar viena problema, kurią nurodė Apeliacinio teismo vadovas, - maži ikiteisminio tyrimo institucijų pareigūnų atlyginimai, neleidžiantys sutelkti šioje institucijoje kvalifikuotų darbuotojų.

“Mes turim du universitetus, kurie paruošia gerus teisininkus, tačiau dėl mažų atlyginimų jie nenori dirbti ikiteisminio tyrimo tarnyboje”, - sakė V. Milius, pabrėždamas, kad kiekvienos bylos sėkmė priklauso nuo kvalifikuotai surinktų ir pateiktų įrodymų. “Kai visi gerai dirbs savo darbą, tada bus tvarka ir nebus problemų, dabar tenka apgailestauti, kad jų yra”, - sakė V. Milius.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

puolimus, kuriuose nukentėjo daug buvusios vyriausybės lojalistų, pradėjusių pasalos puolimus prieš JAV kareivius. Kolicijos jėgos suėmė 390 Hussein gvardijos karių. Vienas Palestinoje sužeistas izraelietis net nusifotografavo su plakatu: “Ponas Bush, eik tu į peklą”. Palestinos taikos planą sudarė JAV saugumo patarėjai, - Valstybės sekretorius Powell ir saugumo patarėja Rice.

— Keliais sakiniais —

- **Jeruzalėje** vyriausybė paskelbė, kad autobuso sprogdinimas bus pradžia visiško Hamas teroristų grupuotės sunaikinimo. Kiekvienas įtariamasis Hamas narys bus Izraelio kariuomenės taikiny.

- **Komunistinės Kinijos** vyriausybė su nauju prezidentu Hu Jintao nusprendė partijos politiniame biure sumažinti valstybės kariuomenę ir daugiau dėmesio kreipti į ekonominį augimą. Kinijos liaudies armija bus sumažinta 500,000 vyrų. Daugiau būsią skirta modernizavimui, naujiems ginklams. Kinijai daug kainuoja iš Venecuelos, Sudano ir Kazachstano perkama nafta. Kariuomenė bus mažinama atskirais regionais. Dar neaišku, ką į tokį kariuomenės mažinimą pasakys buvęs valstybės prezidentas Jiang Zemin, kuris yra Centrinės Karinės komisijos pirmininkas. Sakoma, kad jis pritaria liaudies kariuomenės modernizavimui. Jam pakenkė kinų laivyno povandeninio karo laivo nelaimė, kurioje, kaip atvirai skelbta partijos suvažia-

Birželio 3 d. Ispanijoje vyko “NAC Sea Day”. Ispanijos ir Vokietijos laivynai rodė savo karinį pasirengimą NATO Tarybos nariams, karinei vadovybei ir svečiams. *AFSOUTH nuotr.*

vime, žuvo 70 jūreivių. Valdžios spauda atvirai rašė ir apie SARS epidemiją kariuomenės ligoninėse, kurią kariuomenės vadovybė bandė nusišluoti nuo politbiuro.

- **Valstybės** sekretorius Colin Powell ir JT gen. sekretorius Kofi Annan paneigė Britanijos spaudoje paskelbtą kaltinimą vyriausio ginklų inspektoriaus švedo Hans Blix adresu. Abu pareiškė, kad jis Irake veikė kaip tikras profesionalas, ieškodamas Irake masinio naikinimo ginklų. Blix pareiškė britų laikraštyje *The Guardian*, kad jo ryšiai su JAV vyriausybe iš pradžių buvę neblogi, tačiau vėliau jis jutęs nemalonų spaudimą.

- **Irako** išeivių sudaryto Irako Nacionalinio Kongreso vadas Ahmed Chalabi, numatytas Irako naujos vyriausybės vadu, pasakė, kad JAV ir kiti koalicijos vadovai Irake būtų jau suradę draudžiamų ginklų sandėlius, jei būtų artimiau bendradarbiavę su Irako išeiviais, S. Hussein priešais. Jis žinąs, kad diktatorius yra gyvas ir vado-

vauja slapta savo bičiulių armijai. Sekretorius Powell pasakė, kad “jei Chalabi tai žino, būtų gerai, jei jis ir mums pasakytų”.

- **Naujasis Argentinos** prezidentas Nestor Kirchner, išvalęs kariuomenės vadovybę, ėmėsi darbo pakeisdamas ir valstybės policijos vadovus. Jis pareikalavo, kad valstybės Kongresas pakeistų ir Aukščiausiojo Teismo narius.

- **Prancūzijoje** generalinį streiką paskelbė darbininkų unijos, pasipriešindamos darbininkų pensijų reformoms. Vyriausybė atsisakė birželio 3 d. derėtis su kairiųjų unijų vadovais, išskyrus derybas su streikuojančiais mokytojais.

- **Vokietijos** kancleris Gerhard Schroeder savo socialdemokratų partijos suvažiavime laimėjo 90% balsų siūlomam ekonominio augimo planui. Dalyvavo 524 delegatai.

- **Kanadoje** silpnai veikianti konservatorių partija išsirinko naują pirmininką Peter Mac Kay, buvusio ministro sūnų. Jis nepritaria laisvos prekybos su JAV planui.

LIETUVOS VADOVAMS PATEIKTAS KONSTITUCINĖS SUTARTIES PROJEKTAS

Vilnius, birželio 17 d. (ELTA). Lietuvos vadovams ir atstovams Konvente dėl Europos ateities buvo pateiktas alternatyvus Europos Konstitucinės sutarties projektas. Jį nepriklausomai nuo Konvento struktūrų parengė grupė Europos mokslininkų iš Londono, Paryžiaus, Berlyno, Bazelio, Bolonijos, Madrido, Prahos, universitetų ir mokslo centrų. Šioje grupėje dirbo ir buvusi Lietuvos laisvosios rinkos instituto vadovė Elena Leontjeva.

“Alternatyvus Konstitucijos projektas kuria pamatus konkurencingai, gyvybingai ir tikrai demokratiškai Europai. Jame numatyti esminiai centrinės valdžios ribojimo principai, įdėti valstybių narių suvereniteto saugikliai, detalios aptartos išstojimo iš ES galimybės”, - sako E. Leontjeva. Savo laiške Lietuvos vadovams ji rašo tikinti, kad šios nuostatos bus panaudotos atstovaujant Lietuvos žmonių interesams.

Alternatyviajame projekte įtvirtinama nuostata, kad laisvas prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimas neapriojamas vien ES teritorija ir ES vadovausis šiais principais santykiuose su trečiosiomis šalimis. Europos mokslininkų nuomone, tai labai svarbus principas, kurio laikymasis reikštų, kad ES iš muitų sąjungos tampa laisvos prekybos šaukliu ir pačiu efektyviausiu būdu padeda trečiosioms šalims įveikti nesantįkai ir skurdą.

Projekte ne tik deklaruojama teisė išstoti iš ES arba būti iš jos pašalintam, bet ir numatomi labai svarbūs principai, užtikrinantys, kad ši teisė būtų ne nominali ir kad šalys nebūtų baudžiamos už savo apsisprendimą.

Alternatyvus ES Konstitucinės sutarties projektas numato, kad bet kuri šalis, nusprendusi palikti ES, gali be jokių papildomų derybų naudotis visomis keturiomis ES puoselėjamomis laisvėmis iki momento, kai ši šalis pradės vykdyti savarankišką politiką šių laisvių atžvilgiu (pasirašydama sutartis su trečiomis šalimis arba vienašališkai). Tai, alternatyvaus projekto autorių nuomone, nepakenktų ES liekančioms šalims ir leistų taikiai, be ekonominių sankcijų

ir kitokių bausmių palikti ES taip apsisprendusioms šalims.

Jeigu ES Konstitucijoje bus paliktos Konvento siūlomos nuostatos, pagal kurias šalies piliečiai pirmiausia turės priimti sprendimą dėl išstojimo, o tik paskui sužinos, kokiomis sąlygomis tai bus daroma (derantis dėl išstojančios šalies prekybos ir kitokių režimų su ES), tai valstybių narių piliečių teisė balsuoti už išstojimą apribos nežinomybė ir pagrįsta baimė dėl savo ekonominės ateities.

E. Leontjevos teigimu, kad ir kokie būtų išstojimo iš ES principai, jie privalo būti aprašyti Konstitucijoje.

“Negalima apgaudinėti Europos piliečių nominalia teise išstoti iš Sąjungos, kai išstojimo sąlygos ir išlaidos išaiškės tik post factum ir gali būti nederantys bei nepakeliami”, pabrėžia E. Leontjeva.

Europos mokslininkų parengtas projektas numato, kad užsienio politikos ir kai kuriems kitiems sprendimams būtinas visų šalių kvorumas, o mokesčiai yra suverenų kiekvienos valstybės narės reikalas. Be to, negali būti įvedamas joks bendrasis Europos mokeskis.

Numatoma, kad ES būtų finansuojama pagal kiekvienos šalies pajėgumą ir jos įmoka būtų proporcinga valstybės narės valdymo išlaidoms (o ne BVP).

Projekte neinama šiuo metu populiariu žmogaus teisių infliacijos keliu, kai deklaruojamos teisės, kurių negarantuoja jokie objektyvūs dėsniai, įstatymai ar valdžios institucijų veikla.

Konstitucijos projektas remiasi 1950 metų Žmogaus teisių konvencija, kurioje įtvirtinamos pamatinės žmogaus laisvės ir kiekvienam žmogui svarbus įstatymo viršenybės principas.

Kaip ir dera Konstitucijai, siūlomas projektas apriboja įstatymų leidėjo teises. Numatoma, kad ES įstatymai neturi būti rengiami tais atvejais, kai keliama tikslai gali būti pasiekti privačios kooperacijos pagalba arba atskirų valstybių veiksmais; paprastai įstatymai turi nustatyti bendruosius tikslus, o priemonės jiems pasiekti valstybės narės galėtų pasirinkti savarankiškai. Išimtiniais atvejais, kaip numatoma projekte,

Lietuvos kariuomenės vadas generolas Jonas Kronkaitis šiuo metu nepaprastai užimtas, nes tenka ne tik vadovauti valstybės kariuomenei, bet ir beveik kasdien priimti įvairias karinio pobūdžio delegacijas iš kitų valstybių.

E. Barausko nuotr.

ES gali priimti konkrečias privalomas vykdyti procedūras (reglamentus), tačiau jos būtų privalomos tik tais atvejais, kai produktai, paslaugos ar kapitalas paliks šalies ribas. Tai palieka pakankamos erdvės tradiciniams nacionaliniams gamybos metodams ir neverčia žmonių laikytis nepagrįstai aukštų ir nepakeliamų reikalavimų šalies vidaus rinkoje.

Svarbi naujovė yra tai, kad ES neturi teisės pažeisti kontraktų laisvės principo (išskyrus atvejus, kai būtų apribojama konkurencija) ir turi saugoti konkurencijos laisvę nuo valstybės institucijų kišimosi. Numatoma, kad prieš

rengiant teisės aktų projektus turi būti atliktas jų poveikio įvertinimas bei įrodyta, kad pageidautinų rezultatų negalima pasiekti privačios kooperacijos ar kitais būdais. Tokie vertinimai turi būti viešai publikuojami. Tikimasi, kad siūlomi įstatymų leidybos apribojimai sumažins ES įstatymų srautą ir užleis vietą privačiam ir nacionaliniam problemų sprendimui.

Atsižvelgdami į sisteminius ES valdymo netobulumus, projekto rengėjai pasiūlė kitokią valdymo sistemą - nuo šiol ES politikos gaires nustatytų valstybių narių ir jų vyriausybės vadovai, posėdžiaujantys Europos Taryboje ir galintys priimti

sprendimus dėl įstatymų rengimo bei vetuoti Parlamento priimtus įstatymus.

Svarbi naujovė, kurią siūlo Europos mokslininkai, yra antrieji ES Parlamento rūmai. Juose dalyvautų valstybių narių parlamentarai ir galėtų kontroliuoti pirmųjų rūmų veiklą bei vetuoti priimamus sprendimus.

“Lietuvos piliečiai pareiškė, kad mato savo ateitį Europos Sąjungoje. Dabar būtina padaryti viską, kad ši sąjunga remtųsi gyvybingais ir nediskriminaciniais principais,” - teigia E. Leontjeva, ragindama Lietuvos atstovus apginti jos žmonių išsikovotą laisvę.

PREZIDENTAS DĖKOJO VOKIETIJAI UŽ PARAMĄ

Prezidentas Rolandas Paksas Vokietiją įvardino kaip vieną pagrindinių Lietuvos partnerių ir pareiškė jai padėką už nuolatinę paramą siekiant narystės ES ir NATO. Jis priėmė su pirmuoju oficialiu vizitu į Lietuvą atvykusį Vokietijos Federacinės Respublikos Federalinį prezidentą Johannes Rau ir poniją Christina Rau.

Po oficialios sutikimo ceremonijos Lietuvos ir Vokietijos vadovai aptarė dvišalius santykius, infrastruktūrinių projektų plėtros perspektyvas, Baltijos jūros regioninio bendradarbiavimo bei Europos Sąjungos ateities klausimus.

Padėkojęs už šiltą priėmimą Vokietijos prezidentas pareiškė viltį, kad jo vizitas suteiks papildomą impulsą abiejų valstybių dvišaliams ryšiams stiprinti.

Kalbėdamas apie prekybos ryšius, Lietuvos prezidentas pažymėjo, kad ekonominiai šalių santykiai yra geri: Lietuvos eksporto ir importo apimtys su Vokietija užima svarbią vietą bendroje Lietuvos prekybos apyvartoje. Pavyzdžiui,

bankas “Nord/LB”, konsorciumas “Ruhrgas”, “E.ON Energie” ir “Ergo - Lietuva” sėkmingai plėtoja savo veiklą Lietuvoje. R. Pakso įsitikinimu, dar didesnės galimybės ekonominiam bendradarbiavimui atsivertų Lietuvos energetikos sistemai tapus ES energetikos sistemos dalimi.

Pokalbio metu didelis dėmesys skirtas infrastruktūrinių projektų plėtros galimybėms. Pažymėjęs, kad Lietuvos transporto infrastruktūros integravimas į Vakarų Europos transporto tinklą užsitęsė, prez. R. Paksas pabrėžė, kad skubus Europos transporto koridoriaus, einančio nuo Varšuvos iki Helsinkio, sujungimas su II koridoriu, einančiu iš Berlyno į Varšuvą ir Maskvą, užtikrins greitą būsimų ES narių - Lietuvos, Latvijos ir Estijos - susisiekimą su kitomis ES valstybėmis. Taip pat kalbėta apie situaciją Lietuvos energetikos sektoriuje. R. Paksas išreiškė susidomėjimą, kad kuo greičiau būtų įvykdytas “Baltijos energetinio žiedo” projektas ir nutiestas Lietuvos-Lenkijos elek-

tros tiltas. Tai, jo manymu, būtų dar vienas žingsnis vieningos ES energetikos rinkos link. Lietuvos vadovas paprašė Vokietijos prezidento paramos infrastruktūriniams projektams transporto ir energetikos srityse, svarstant juos Europos Komisijoje, praneša *Elta*.

Vokietijos prez. J. Rau sakė, jog Vokietija rėmė, remia ir remis Lietuvos siekius tapti lygiaverte ES nare.

Kalbėdamas Baltijos jūros regiono bendradarbiavimo klausimais, R. Paksas kvietė Vokietiją ir ateityje išlikti aktyviai veikėjančią bendradarbiaujant Baltijos jūros regione. Prezidento įsitikinimu, Vokietijos dalyvavimas Baltijos jūros valstybių taryboje bei ES Šiaurės matmens iniciatyvoje padėtų išlaikyti dėmesį regioniniam bendradarbiavimui.

Lietuvos ir Vokietijos prezidentų susitikime taip pat pasikeista nuomonėmis ES ateities klausimais.

Vokietijos prez. J. Rau Antakalnio kapinėse padėjo vainiką prie memorialo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę.

**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS CLEVELANDE

Birželio mėn. 15 d. Clevelando lietuviai, drauge su latviais ir estais prasmingai paminėjo sovietų vykdyto teroro bei masinių baltiečių trėmimų pradžios 62-ą metų sukaktį. Ši minėjimą jau 25-ą kartą rengia Clevelando Baltiečių komitetas.

Dievo Motinos šventovėje vyko iškilmingos ekumeninės pamaldos už nuo sovietų žuvusius ir nukentėjusius lietuvius, latvius ir estus. Įnešus JAV, Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavas ir baltiečių spalvas, prasidėjo pamaldos, kurias pravedė kun. kleb. Gediminas Kijauskas, S.J., padedamas Toronto estų parapijos klebonės Kersti Kimmel ir latvių dvasiškio Paul Barbins.

Vyko Šv. Rašto skaitymai anglų, lietuvių, latvių ir estų kalbomis ir įvairios maldos.

Savo pamoksle, kun. Kijauskas išreiškė mintis, kad mes turime sukurti civilizaciją meilės pagrindu, kad viską naikinantis komunizmas nepagėrbia savo aukų, neprisipažįsta, neatgailauja ir neatsiprašo už savo nusikaltimus ir nerodo jokio noro atsilyginti už padarytą žalą. Tačiau komunizmas nepajėgia nugalėti žmogaus dvasią. Baltiečiai

Algimantas Pautienis

nepalūžo ir nenusilenkė tiromams.

Tarp maldų du latvių solistai - Agnese Fishere ir dr. Valdis Usis sugiedojo dvi latvių kompozitorių religines giesmes. Vargonais palydėjo Liga Zemesaraja. Pamaldos baigtos su dvasiškių palaiminimu ir JAV, Lietuvos, Latvijos ir Estijos himnais.

Po pamaldų vyko trumpas minėjimas parapijos kavinėje. Kalbas pasakė komiteto vicepirm. ir Ohio Estų Laisvės Federacijos pirm. Andreas Traks, komiteto vicepirm. ir latvių veikėjas Maris Manteniks ir komiteto bei ALT skyr. pirm. Algimantas Pautienis.

A. Traks paminėjo žymių istorinių datų sutapimą. Birželio 14-ą dieną Amerika minėjo Vėliavos dieną, nes prieš 226 metus JAV Kongresas įteisino dabartinę JAV valstybinę vėliavą, kuri liko Amerikos vieningumo bei daugelio garbingų užsimojimų simboliu. Šis vėliavos dienos paminėjimas primena mūsų laisvę bei atsakomybę.

Prieš 62 metus, tą pačią kalendarinę dieną, prasidėjo didžioji Baltijos tautų tragedija.

Sovietai pradėjo kariniai okupuotų bei priverstinai prijungtų Baltijos valstybių naikinimą su masiniais bei nežmoniškais trėmimais. Tai buvo jų valstybės organizuotas nusikaltimas prieš žmoniją. Dabartinė Rusija, sovietų palikuonė, nerodo jokio noro apgailestauti bei atsilyginti už šią didelę žalą.

M. Manteniks paskaitė š.m. birželio 11 d. *New York Times* dienraštyje tilpusio Stanford Universiteto politinių mokslų profesoriaus Michael McFaul straipsnio "Camps of Terror, Often Overlooked" ištrauką, kai praeitą mėnesį, besilankydamas Lenkijoje, prez. Bush surado laiko aplankyti Auschwitz, vieną iš žiauriausių žmonių naikinimų vietovių žmonijos istorijoje. Prezidentas pastebėjo, jog ši vieta yra stiprus priminimas civilizuotam pasauliui, kad jis negali niekada pamiršti šios vietos įvykių.

Kitą dieną Bush lankėsi Petrapilyje, Rusijoje. Ta proga jis nevyko į pirmojo sovietų gulago vietovę ir neragina pasaulį visada prisiminti milijonus žmonių, kurie žuvo sovietų koncentracijos stovyklose, kurios veikė gerokai prieš Auschwitz įsteigimą ir po jo nugriovimo. Sovietų komunizmo au-

Kun. G.Kijauskas, kun. K.Kimmel, kun. P.J.Barbins, pravedė ekumenines pamaldas baisiojo birželio paminėjime Dievo Motinos bažnyčioje, Clevelande.
G. Juškėno nuotr.

kos bei jų šeimos, kurios yra žymiai didesnės už Hitlerio stovyklų aukas, nesulaukė jokios laisvojo pasaulio vado palaimos.

Negalime kaltinti prez. Bush už negalėjimą prisiminti gulaguose nužudytus nekaltuosius. Retai kada aukšti atsilankę svečiai suranda laiko prisiminti sovietų komunizmo sukurtą tragediją. Rusijos valdžia

nepamini milijonus, kurie žuvo ir kentėjo šimtuose stovyklų, kurios buvo išsklaidytos po visą buvusią Sovietų Sąjungą. Nėra turistų kelionių aplankyti paminklų, panašius į Auschwitz, nes jų nėra. Nors yra privačių grupių pastatytų paminklų, Rusijos valdžia ir jos bendruomenė nenori susidurti su savo sovietine praeitimi.

(Nukelta į 10 p.)

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

XI

O Sąjūdžio įstatuose buvo nurodyta, kad : "...Sąjūdžio veikla neprieštarauja Lietuvos SSR Konstitucijai ir Lietuvos SSR įstatymams (...). Sąjūdis yra socialistinis persitvarkymo garantas ..." Ir t.t.

Suvažiavimas išrinko Sąjūdžio Seimą, o pastarasis - Tarybą iš 35 asmenų. Daugiausiai delegatų balsavo už Romualdą Ozolą, antroji pagal balsų skaičių buvo Kazimiera Prunskienė ir t.t. Apie 60 proc. Tarybos narių sudarė LKP nariai. Kiek vėliau Tarybos pirmininku išrinktas V.Landsbergis.

Tauta džiugavo, kad atsirado lyg jos valios išreiškėjas, nors jis tik nuo 1989 m. balandžio pabaigos, spaudžiamas daugiausia "ekstremistinės" Lietuvos Laisvės Lygos iš pradžių gan nedrąsiai, pradėjo pasisakyti ne tik už komunistinę pertvarką, bet ir būtinumą atkurti Nepriklausomą Lietuvos valstybę. Žinoma, jeigu Sąjūdis iš karto būtų pasisakęs už Nepriklausomą Lietuvą, jis būtų buvęs okupacinės valdžios sutriuškintas,

nespėjęs sukurti ir savo organizacinių struktūrų, laimėti Tautos pasitikėjimo. Tik palyginus smulkios organizacijos, kaip LLL, Laisvoji Lietuva galėjo ir viešai reikalauti Nepriklausomybės. Bet nors Sąjūdis ir stengėsi išlikti lojaliu okupacinei valdžiai, jo santykiai su ja irgi buvo gan permainingi, priklausomai nuo Kremliaus nurodymų ir galimų pavojų pačių postams.

"RAUDONOJO SLIBINO" ĮVEIKIMAS

"Šmėkla klaidžioja po Europą - komunizmo šmėkla", - daugiau kaip prieš 150 metų parašė K.Maksas ir F.Engelsas savo "Komunistų partijos manifeste".

Vienoje iš labiausiai atsilikusių Europos valstybių - Rusijoje šmėkla įgijo materialų kūną: po 1917 m. rudenį bolševikų įvykdyto perversmo pradėta kurti "sovietų Rusiją" - šmėkla tapo slibinu - žmogėdra. Kai kuriais duomenimis, ta bolševikų "kūryba" kainavo per 20 mln. žmonių gyvybių - žuvo pilietinio karo frontuose, nukan-

kinta lageriuose, mirė iš bado kolektyvizacijos metais. **1940 m. vasarą SSRS, okupavusi Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes, čia irgi pradėjo "kurti socializmą"**. Dėl to netekta vos ne ketvirtadalio visų gy-

ventojų: kovodami žuvo partizanai, daugybė nešdami vergų naštą Sibiro lageriuose, kalėjimuose, tremtyje. Bet "raudonasis slibinas" nieko nepaisė, nieko negailėjo vardan to savo utopinio socializmo, komunizmo. Ir 1976 m. SSKP XXII suvažiavime patvirtintoje "Tarybų Sąjungos Komunistų partijos programoje" riebiu šriftu įrašyta "Komunizmas, kuris kadaise buvo tik svajonė, tapo didžiausia dabarties jėga, visuo-

mene, kuri kuriama didžiulėse žemės rutulio platybėse."

Bolševikai žiūrėjo ir lyg nematė, kas iš tikrųjų yra; jie manė esą pranašai, suvokiantys visus pasaulio raidos ypatumus, "objektyvius" visuomenės pažangos "raidos dėsnius", tad vos ne visos SSKP CK direktyvos skelbtos "istorinėmis". Ir kas tuo nenorėdavo patikėti, būdavo arba priverčiamas, arba sunaikinamas.

(Bus daugiau)

Sąjūdžio protesto mitingas Vingio parke minint Molotovo-Ribentropo sutarties pasirašymo 49-ąsias metines. Kalba Justinas Marcinkevičius. Vilnius, 1988.08.23.

ANTANAS SMETONA
PATEISINIMO NEREIKALINGAS
(Atkelta iš 1 p.)

Antra, jis perėmė valstybę, kurioje smarkiai plito politinė suirutė ir jai grėsė pilietinė anarchija. A. Smetona buvo tautoje žinomas kaip gabus visuomenininkas, laikraštininkas, knygų autorius, kultūrininkas, politikas, siunčiamas ir Lietuvos valstybės atstatymo reikalais važinėjęs po užsienius ir taręsis su įvairių valstybių vyriausybėmis. Vadinas, antrą kartą tapdamas valstybės prezidentu, jis jau turėjo platų politinį patyrimą ir buvo tinkamiausias kandidatas į prezidentus.

Kokia buvo politinė padėtis jam 1926 m. perimant prezidento pareigas

Pokario politinių sumišimų atmosferoje, Lietuvai teko pergyventi sunkių politinių įtampų ir tarporganizacinių nesantaikų. Partinis susiskaldymas, pasireiškęs jau valstybės kūrimosi pradžioje, pirmuose nepriklausomybės metuose dar stipriau pasireiškė. To priežastis daugiausia buvo Rusiją nusiaubusių ir iš ten atsineštų raudonųjų bacilų nešvarumai. Ir Steigiamasis seimas, ir sekantys eiliniai seimai rūpestingai tos nesantaikos sėklą sėjo tiek konstitucijoje, tiek visose reformose. Įvairios srovės viena su kita triukšmingai varžėsi dėl įtakos, norėdami Lietuvą paversti savųjų, dažniausiai kenksmingų, įsitikinimų vykdytoja. Visuotinio balsavimo aplinkybėse tos varžybos išsivystė į nešvarių rietenų demagogiją, kuri jaunai valstybei buvo žalinga, nes visuomenę nemokė demokratinių dorybių, bet skaldė ir stūmė valstybę į visišką politinį pakrikimą. Ta padėtis ir vyriausybę suskaldė, atseit, ji tapo nevieninga ir bejėgė valstybėje tvarką atstatyti. Tai ir buvo pagrindinis kenkėjų tikslas!

Pirmasis paprastasis seimas, išrinktas 1922 m. pabaigoje, nesudarė jokios partijų daugumos ir dėl nenugalimų tarpusavio nesutikimų po kelių mėnesių turėjo būti paleistas.

Nauji rinkimai užtikrino krikščioniškojo bloko daugumą, kuris pajėgė išlaikyti vyriausybę ištisus trejus metus. Tačiau partijų varžytinės per tą laikotarpį dar daugiau paauštrėjo ir nauji 1926 metų pavasario rinkimai praėjo tiesiog užnuodytoje rietenų atmosferoje. Kairių įsitikinimų partijos, pasinaudodamos tikromis ir prasimanytomis vyriausybės klaidomis, su mažumų pagalba, paveržė iš krikščioniškojo bloko daugumą seime.

Buvo sudaryta koalinė vyriausybė iš valstiečių liaudininkų, socialdemokratų ir tautinių mažumų atstovų. Bet

socialdemokratai buvo veržlesni už kitus: jie turėjo gerai apgalvotą tautos žlugdymo programą ir labai trukdė vyriausybei veikti. Jų įtakoje naujasis seimas tuojau panaikino karo stovį ir kitus jų savivaliavimą trukdančius suvaržymus. Tomis lengvatomis tuojau pasinaudėjo liberališkasis elementas, kurio sudėtyje daugiausia buvo komunistai. Prasidėjo jų demonstracijos po Kauno gatves, ir įvairūs išsišokimai net prieš

Prezidentas Antanas Smetona.

kariuomenę. Kilo konfliktas su bažnyčia.

Nusigandusi visuomenė dar daugiau susirūpino, kai Vidaus reikalų ministerija pradėjo nuolaidžiauti priešvalstybiniam gaivalams. Lietuva dideliais šuoliais artėjo prie anarchijos. Kai įsidrąsinę komunistų būriai triukšmavo Kauno gatvėse ir net užpuldinėjo jų giedamam komunistiniam internacionalui nesaliutuojančius mūsų karininkus, o prieš tuos triukšmadarius protestuojančios studentijos eisena buvo labai žiauriai raitosios policijos išvaikyta, tai suprantama, kad taikioji visuomenė, ypač karininkija, negalėjo ramiai į tai žiūrėti. Reikėjo reaguoti. 1926 metų gruodžio 17 dieną karininkų įvykdytas perversmas privertė atsistatydinti ministrų kabinetą ir valstybės prezidentą dr. Kazį Grinių.

Po 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo Laikinosios karo valdžios Valstybės vado titulu A. Smetona buvo pakvies-tas Lietuvai vadovauti, o gruodžio 19 dieną jis buvo seimo išrinktas Respublikos prezidentu.

Tad turėdami šiuos labai suglaustai patiektus faktus ir išnūdienės tolumos blaviau min-timi žiūrėdami į tų dienų įvykius klausime: ar galėjo naujasis prezidentas Antanas Sme-

tona, norėdamas krašte atstatyti tvarką, švelniai glostyti ir pagirti valstybės priešus, ar eiti su jais į derybas? Žinoma, kad ne!

Taip, jis galėjo įvesti krašte visuotinę diktatūrą: suvaržyti visas laisves ir valdyti “geležine ranka”. Arba, pataikaudamas triukšmadariams, jis galėjo, gospadoriškai kalbant, visiškai paleisti vadžias ir nuvairuoti valstybę į dar didesnę chaosą ir sudaryti dar palankesnes sąlygas komunizmui ar kitai ne-

ku Juozu Tūbeliu švelnino režimą. Žymiai pritrilo tokia “valstybės priešų” medžioklė, kokia buvo Voldemaro laikais. Pirmasis sušvelnėjusio režimo ženklas buvo amnestija kai kuriems politiniams kaliniams. Opozicinės partijos galėjo laisviau veikti. Net ir neklaužadoms socialdemokratams buvo pripažinta veikimo laisvė...” - baigia dr. Jakštas.

Prie gruodžio 17-tos perversmo privedę įvykiai turėjo ir politikoje visai nenusimanantį įtikinti, kad Lietuvos piliečiai, ypač jos mažumos, demokratiškai gyventi (ir sugyventi) nebuvo nusiteikę. Pats A. Smetona apie demokratiją šitaip išsireiškė: “Demokratiškai gyventi bei naudotis jos vaisiais reikia išmokti. Tos tiesos dėsnio reikia ieškoti žmogaus sąmonėje, gebančioje skirti, kas gera ir kas pikta...”

Na, sakykime, kad A. Smetonos valdymo forma nebuvo perdėm demokratiška. Bet ji taip pat toli gražu nebuvo vienvaldinė: buvo ministrų taryba, vėliau - atstacius viduje tvarką buvo ir Seimas. Žodžiu, jis valdė taip, kaip krašto politinės apystovos reikalavo: nei švelniau, nei griežčiau.

Smetonos Lietuvoje visi gyventojai, kokių etninių ar tikybinių įsitikinimų bebūtų, naudojo visomis pilietinėmis laisvėmis. Greta plataus tinklo žemesnių mokyklų, Lietuvoje buvo žydų, vokiečių, lenkų, rusų

gimnazijos. Kiekviena tautinė mažuma turėjo savo laisvą spaudą, net dienraščius: žydai leido plačiai žinomą dienraštį Idiše Štime, vokiečiai leido savaitraštį ir Klaipėdoje dienraštį “Memeler Dampfbot”, lenkai Kaune leido dienraštį “Dzien Kovenski” ir t.t. Buvo visų tikybų maldos namai. Žydai Kaune turėjo net savo ligoninę. Svarbesni verslai ir didelė dalis pramonės įmonių buvo žydų rankose. Kariuomenėje buvo svarbesnių tikybų karo kapelionai. Žemės reformos įstatymas kai kam, ypač lenkams dvarininkams nepatikęs, buvo palietęs visus didžiuosius žemvaldžius vienodai: tiek lenkus, tiek lietuvius, tiek kitus. Jokių įstatymų, nukreiptų prieš tautinės mažumas, A. Smetonos prezidentavimo laiku, nebuvo išleista. A. Smetonos laikais jokio antisemitizmo Lietuvoje nebuvo. Viena proga A. Smetona net pareiškė: “Persekioti kitataučius būtų ne tik negarbinga, bet ir neišmintinga. Savųjų kultūros kėlimu, savųjų tautinės sąmonės gaivinimu galima pasiekti daugiau, negu kitų žeminimu ir spaudimu.” Ar tai diktatoriaus žodžiai?

Antaną Smetoną be jokių išvedžiojimų reikia laikyti Lietuvos valstybės politinio, ūkinio, ekonominio bei kultūrinio atstatymo architektu.

Ne, Antanas Smetona pateisinimo nereikalingas!

Trys kartos - iš k.: motina dr. Danutė Gaižutytė Abriani, dukra Kristina Stankutė ir močiutė Elenora Gaižutienė džiaugėsi Kristinos universiteto užbaigimu.
V.Stankaus nuotr.

MOKSLO BRANDA

Džiugu lietuviams kai jų jaunimas pasiekia moksle užsibrėžtus tikslus. Kristina Viktorija Stankutė š. m. gegužės 12-tą įsigijo “Bachelor of Arts” diplomą New York Universitete, studijavusi “Fashion Design” ir socialinius mokslus. (Atlieka savo darbo pradinius žingsnius New Yorke, “Woman’s Wear Daily Fashion” žurnalo *fashion design* skyriuje.)

A.a. senelių Igno ir Marijos Stankų ir senelių Kazimiero ir Elenoros Gaižučių anūkė neužmiršo savo lietuvišką židinį Clevelande. Po baigimo iškilmių New Yorke atvyko į Clevelandą pasidžiaugti su draugais ir šeimos nariais, dalyvauti skautų sueigoje. Gi čia buvo skautukė, studentė lituanistinėje mokykloje, dalyvavo ateitininkuose, buvo jaunimo būrelių vadovė “Dainavoje”, šoko “Grandinėlėje”, sportavo “Žaibe”.

Džiaugėsi jos atsiekimu jos dėdės Kęstutis Gaižutis ir dr. Viktoras Stankus, jos brolis Julius Stankus ir giminės Amerikoje, Kanadoje, Lietuvoje ir visi su kuriais bendravo lietuviškame gyvenime.

Dr. V. Stankus

ČIKAGOS LIETUVIAI PAGERBĖ AMŽINYBĖN IŠKELIAVUSIUS SAVANORIUS

Iškilnės 100 metų sukaktį mininčiose Šv. Kazimiero kapinėse

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiemet paskutinis gegužės savaitgalis buvo skirtas mirusiųjų prisiminimui.

Nuo šios tradicijos neatsiliko ir Čikagos bei apylinkių lietuviai, čia turintys dvi kapines: Lietuvių tautines ir Šv. Kazimiero. Pirmosiose iš jų lietuviai turėjo apeigas sekmdienį, o antrosiose - pirmadienį.

Lietuvių Tautinės kapinės, kurios pernai paminėjo savo gyvavimo 90-metį, priglaidusios nereliginus, mažiau religiją besidomėjusius ar ne katalikus, savo apeigose neakcentavo religinių momentų. Tuo tarpu Šv. Kazimiero kapinėse, šiemet švenčiančiose 100 metų sukaktį, pagrindinis akcentas buvo sutelktas šv. Mišioms.

Šv. Kazimiero kapinių gyvavimo 100 metų sukakties proga į iškilmes atsilankė aukštas svečias - pats Čikagos arkidiecezijos valdytojas, kardinolas Francis George. Jis pradžioje dalyvavo kunigų bei pasauliečių procesijoje (su religinėmis, valstybinėmis bei organizacijų vėliavomis). Tada svečias atlaikė šv. Mišias, pasakė pamokslą, dalino Komuniją tikintiesiems. Po religinių apeigų garbingasis svečias nuvyko prie šių kapinių steigėjų paminklo, čia tarė žodį.

Kardinolas gyrė lietuvius

Kardinolas Francis George savo pamoksle iškėlė lietuvių nuopelnus ne vien tik kapinių įsteigime. Jis nekartą paminėjo, kad tai yra Šv. Kazimiero lietuvių kapinės, nors arkidiecezijos vadovybė jau senokai iš oficialaus kapinių pavadinimo žodį "lietuvių" yra išbrau-

Edvardas Šulaitis

kusi. Svečias gyrė kapinių steigėjus (išskyrė vieną iš pagrindinių steigėjų - kun. Kriaučiūną) ir pažymėjo, kad šios kapinės ir ateityje turi išlikti lietuvių kapinėmis. "Mes šiandien su dėkingumu atsimename lietuvių senųjų ateivių pasišventimą", - sakė kardinolas, turėdamas galvoje tuos prieš daugiau negu šimtmetį į Ameriką atvykusius mūsų tautiečius, kurie kūrė ne vien tik kapines, bet ir parapijas, statė ir išlaikė bažnyčias, mokyklas ir pan.

Kardinolas savo pamokslo pradžioje prisiminė ir buvusią pavergtą Lietuvą, religijos persekiojimą ir tuos lietuvius, kurie prieš pavergėjus atsispyrė, nepalūžo. Pamokslininkas pažymėjo ir pasiaukojimą Jėzui Kristui, kuris prisikėlęs gyvena amžinai.

Nuvykęs į apeigas prie kapinių steigėjų paminklo, kardinolas pratęsė savo mintį, jog reikia savo gyvenime akcentuoti dvasinius reikalus. Nors dabar Lietuva laisva, bet jos žmonės kažkodėl yra pavergti, nes ir laisvėje gyvendami jie garbina netikrus dalykus - tokia buvo pagrindinė kardinolo mintis. "Aš kiekvieną dieną už jus meldžiuosi", - tokiais žodžiais baigė savo kalbą kardinolas Francis George.

Lietuvos Vyčių choras

Prieš pamaldas ir jų metu gražiai savo lietuviškomis giesmėmis apeigas praturtino 1916 m. įsteigtas Lietuvos Vyčių choras. Jo ilgamečiui vadovui Faustui Stroliai pasitraukus, neseniai dirigento pareigas perėmusiai naujajai ateivei iš Kauno Almai Preisaitienei

atiteko nelengvos pareigos derinti trijų bangų choristus. Tačiau jos pastangos, atrodo, atnešė gerus vaisius ir iškilnių dalyviai galėjo gėrėtis giesmėmis.

Beje, akomponavo senųjų ateivių atžala Robertas Mokus, o su solo kūriniais pasirodė Algimantas Barniškis ir jaunasis Aleksas Siliūnas.

Čia dar trumpai norisi sugrįžti ties iškilnėmis prie kapinių steigėjų paminklo. Gaila, kad čia žmonių susirinko ne tiek daug (net ir pamaldose jų matėsi mažiau negu anksčiau). Programą čia pravedė Šv. Kazimiero kapinių sklypų savininkų pirmininkė Birutė Matutienė. Kalbėjo šių kapinių direktorius kun. John Kuzinskas, Pasauliečių komiteto pirm. Algis Regis ir kardinolas Francis George. Buvo padėtas vainikas, sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Čia dalyvavo ALT'o bei Lietuvių R. Katalikų Federacijos pirm. Saulius Kuprys, bet dėl "laiko stokos" jis nekalbėjo.

Reikia pasakyti, jog Šv. Kazimiero kapinėse ilsisi dešimtys tūkstančių mūsų tautiečių, kurie per praėjusį šimtmetį darbavosi lietuviškose organizacijose. Kuomet 1953-aisiais buvo minimas kapinių 50-metis oficiali statistika rodė, kad tuomet jau buvo palaidoti 26,203 žmonės. Dabar jų skaičius yra daugiau negu padvigubėjęs.

Nerimą kelia, jog yra norma parduoti (oficialiai sakoma - išnuomoti) dalį kapinių žemės apsipirkimo centro statybai, prieš ką pasisako mūsų tautiečiai ir kai kurios organizacijos.

Šv. Kazimiero lietuvių kapinių 100 metų minėjime gegužės 26 d. prie šių kapinių steigėjų paminklo. Programą pravedusi B. Matutienė, kapinių direktorius kun. J. Kuzinskas, kardinolas F. George, S. Kuprys, A. Regis.

E. Šulaičio nuotraukos

Šiauliai su savo vėliavomis Šv. Kazimiero lietuvių kapinių 100 metų minėjime.

■ **ALFONSO NAKO ARCHYVAS.** Lituanistikos tyrimo ir studijų centro Pasaulio Lietuvių Archyvas Čikagoje pasipildė dar vienu vertingu rinkiniu. Iš Floridos atkeliavo ilgamečio žurnalisto Alfonso Nako, kuris domėjosi įvairiomis temomis, archyvas - 28 tomiai su straipsnių iškarpomis iš *Draugo*, *Naujienu*, *Keleivio*, *Nepriklausomos Lietuvos*, *Detroit News* ir kt. A. Nakas kruopščiai jas surinko ir sumetrikavo. Archyvas maloniai nustebino savo tvarkingumu ir išpūdinga apimtimi bei temų įvairumu: atsispindi Detroito lietuvių gyvenimas, menas, politinė veikla. Sukaupta medžiaga yra ištisas Detroito lietuvių gyvenimo veidrodis. LTSC dėkoja Alfonsui Nakui už tokią vertingą dovaną ir skatina visus lietuvius nepalikti savo ar savo artimųjų darbų, archyvų pelyti rūsiuose. Susisieki su LTSC (tel. 773-434-4545) ir mes pasirūpinsime, kad Jūsų archyvai būtų prieinami visiems tyrinėtojams, ir kad Jūsų nuopelnai lietuviybei nebūtų nepelnytai užmiršti.

LTSC inf.

KELIONĖS Į

LIETUVĄ

ir į visas pasaulio šalis
Finnair ir kitoms oro linijoms.

Kreipkitės į didžiausią
lietuvišką kelionių agentūrą
už Lietuvos ribų.

VYTIS TOURS

40-24 235th St.
Douglaston, NY 11363
Tel. 718-423-6161
800-778-9847
Fax 718-423-3979

E-mail vyttours@earthlink.net
Web site www.vytistours.com

Visi "Vyties" darbuotojai
kalba lietuviškai.

Atstovybė Clevelande:
Rita Staškus-Žvirblis
Tel. 216-521-6788
E-mail ALYTUS@MSN.COM

LIETUVA IR PASAULIS

LIETUVOS ATSTOVAS IRAKO ADMINISTRACIJOJE

Lietuvos atstovo laikinojoje Irako administracijoje klausimas turėtų būti išspręstas per kelias savaites. Per šį laiką paaiškės, kas bus siunčiamas į Iraką, - politinio pasitikėjimo pareigūnas ar kurios nors srities specialistas. Tai po Varšuvoje vykusio susitikimo su Lenkijos atstovu Irako civilinėje administracijoje Mareku Belka sakė Lietuvos prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais Alvydas Medalinskas. “Klausimas, į kokią poziciją šis žmogus eina ir kokias galimybes jis turės veikti. Jeigu tos galimybės bus realios, kaip dabar rodo visi pokalbiai, tas žmogus bus siunčiamas”, - sakė A. Medalinskas.

Lenkijos pusės teigimu, M. Belka yra “dešinioji” JAV paskirto Irako civilinės administracijos vadovo Paul Bremer ranka. Prof. M. Belka yra buvęs Lenkijos vicepremjėru, finansų ministru, Prezidento, patarėju ekonomikos klausimais.

Šiuo metu M. Belka jau yra išvykęs į Bagdadą, po savaitės jam grįžus į Varšuvą, anot A. Medalinsko, paaiškės, į kokias pozicijas, kuriam laikui į civilinę Irako administraciją bus siunčiamas Lietuvos atstovas.

Lietuvos verslininkų atstovai kol kas nerodo entuziazmo dalyvauti Irako atstatymo darbuose. Nepaisant to, A. Medalinsko nuomone, Lietuvai reikia turėti savo atstovą šiame regione. “Irakas ir Artimieji Rytai tampa didžiuliu iššūkiu ir išbandymu tarptautinei bendruomenei. Bet kuriuo atveju į tą regioną anksčiau ar vėliau Lietuvai reikia judėti, turėti savo atstovavimą”, - sakė A. Medalinskas. Anot jo, būtina žinoti ir turėti informaciją apie tai, kas dedasi viename perspektyviausių pasaulio regionų.

APDOVANOTAS LAIKRAŠTIS

Laikraštis “Obzor”, leidžiamas Lietuvoje rusų kalba, tapo tarptautinio konkurso, skirto Sankt-Peterburgo 300 metų jubiliejui paminėti, finalistu ir užėmė antrą vietą specialioje nominacijoje, skirtoje užsienio žiniasklaidai rusų kalba. Pirmą vietą užėmė Taline leidžiamas savaitraštis “Den za dnem”, o trečią - Paryžiuje spausdinamas laikraštis “Russkaja mysl”.

Vykusios iškilmingos ceremonijos metu laikraščio redaktorius Josifas Useris buvo apdovanotas II vietos konkurso “Peterburgas. Svajonės atgimimas” diplomu bei vertingu prizu.

Rusijos prezidento vardu tarptautinio konkurso nugalėtojus pasveikino jo padėjėjas Sergejus Jastržembskis.

Konkursą surengė visuomeninė žiniasklaidą vienijanti sąjunga “MediaSojuz”, remiama Rusijos prezidento Informacijos valdybos.

Konkursui buvo pateikta apie 1000 žurnalistų darbų iš Rusijos bei kelių užsienio šalių. Savaitraštis “Obzor” pateikė konkursui publikacijų ciklą Sankt-Peterburgo 300 metų jubiliejaus proga, kuriame atsispindi miesto-jubiliato tema nuo jo įkūrimo iki mūsų laikų.

ČEKIJOS AMBASADOS DIENA PLUNGĖJE

Plungėje buvo surengta Čekijos Respublikos ambasados diena. Čekijos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Petras Voznica su žmona Milada Voznicova susitiko su Plungės rajono vadovais, aptarė Plungės ir Čekijos miesto Bruntalo bendradarbiavimo perspektyvas.

Čekijos ambasadorius taip pat lankėsi UAB “Plungės kooperatinė prekyba”, susipažino su įmone.

Susitikime su Žemaitijos nacionalinio parko direktoriumi G. Norvaišu ambasadorius aptarė Čekijos ir Lietuvos nacionalinių parkų bendradarbiavimo, pasikeitimo žiniomis ir patirtimi galimybes.

Antroje dienos pusėje Čekijos ambasadorius atidarė Plungėje dvi parodas. Plungės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje atidaryta paroda “Žydų literatūra Čekijoje” atskleidžia žydų literatūros raidą Bohemijos žemėse nuo X iki XX a. Parodą papildė žymiausių čekų autorių, kurie atstovauja žydų tautai, kūryba. Paroda jau buvo eksponuota Tolerancijos muziejuje Vilniuje ir Klaipėdos viešojoje bibliotekoje. Iš Plungės liepos pabaigoje ji bus perkelta į Kauno Maironio literatūros muziejų.

Plungės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios parapijos salėje atidaryta po visą pasaulį keliaujanti fotografijų paroda “Piligrimų vietos Čekijoje”. Ekspozicijoje - 30 nuotraukų, vaizduojančių šventas ir piligrimų gausiai lankomas vietas Čekijoje. Parodos įvadinis straipsnis supažindina su atlaidų tradicijomis Čekijoje.

LGITIC inf.

Salonikuose Europos Sąjungos nariai ir kandidatai tarėsi dėl paskutinio Konvento dokumento teksto. Nuotraukoje (iš kairės) Javier Solana, Valery Giscard d’Estaing, Romano Prodi ir Constantin Simitis. Council of European Union nuotr.

LIETUVA RAGINA NEUŽMIRŠTI IR KARALIAUČIAUS SRITIES

Vilnius/Salonikai, birželio 20 d. (ELTA). Jeigu išsiplėtusi Europos Sąjunga kartu su Rusija sukurtų bendrą Karaliaučiaus srities vystymo strategiją - tai būtų svarus indėlis prisidedant prie visos Europos saugumo ir pastovumo, pabrėžė Ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas Europos Viršūnių Tarybos vadovų darbo pietuose, kur buvo aptariama ES saugumo strategija ir transatlantiniai ryšiai.

A. Brazauskas savo kalboje pažymėjo, jog ES Tarybos generalinio sekretoriaus Javier Solana pateiktas dokumentas “Saugi Europa geresniame pasaulyje” yra labai svarbus žingsnis stiprinant išsiplėtusios Europos Sąjungos vaidmenį pasaulyje.

“Manome, kad strategija toliau turi būti formuojama glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis saugumo politikos srityje veikiančiomis organizacijomis, visų pirma NATO. Pritariame

strategijos nuostatai, kad transatlantinis ryšys yra nepakeičiamas. Turime daryti viską, kad ši nuostata būtų sėkmingai realizuojama”, - sakė Ministras pirmininkas.

Vyriausybės vadovas pabrėžė, jog Lietuva sveikina strategijoje numatytą pirmiau sukurti saugumo zoną aplink Europą, ypač į Rytus nuo išsiplėtusios ES.

“Turėdama nemažą regioninio bendradarbiavimo patirtį integracijos į euroatlantines struktūras srityje, Lietuva būtų pasirengusi prisidėti prie šio tikslo įgyvendinimo”, - teigė A. Brazauskas, priminęs, jog Lietuva yra pateikusi konkrečius siūlymus dėl ES naujų kaimynų iniciatyvos.

Jo įsitikinimu, kuriant bendrą saugumo strategiją negalima užmiršti ir Rusijos su jos Karaliaučiaus sritimi. Jeigu išsiplėtusi ES kartu su Rusija sukurtų bendrą tos srities plėtros strategiją, - tai būtų svarus

indėlis prisidedant prie visos Europos saugumo ir pastovumo.

Savo pasisakyme Ministras pirmininkas pritarė strategijoje reiškiamam susirūpinimui dėl tokių naujų iššūkių globaliniam saugumui, kaip korupcija, migracija ar energetinė priklausomybė. Lietuvai ypač svarbus pastarasis - energetikos tinklų sujungimui, šaltinių įvairumui Lietuva skyrė ir skirs išskirtinį dėmesį.

Kalbėdamas apie transatlantinius ryšius, Ministras pirmininkas sakė, jog Lietuva pritaria pozicijai, kad šie ryšiai yra svarbūs ne tik JAV ir ES, bet ir visai tarptautinei bendruomenei.

Lietuvos nuomone, svarbi transatlantinių ryšių dalis - parlamentinis dialogas - šiuo metu nepakankamai išplėtotas. “Parlamentiniai ryšiai gali ir turi vaidinti kartinį vaidmenį, užtikrinant abiejų pusių savitarpio supratimą”.

SALONIKUOSE - DISKUSIJOS APIE ES ATEITĮ

Vilnius, birželio 20 d. (ELTA). Antra diena Graikijos Porta Karos kurortiniame mieste netoli Salonikų vyksta Europos Sąjungos viršūnių tarybos susitikimas. Penktadienį 15 dabartinių ir 10 būsimųjų ES narių, tarp jų ir Lietuva, diskutavo dėl ES Konstitucijos projekto, kurį parengė Konventas dėl ES ateities.

Lietuvos prezidentas Rolandas Paksas diskusijose pabrėžė, kad Lietuva yra už valstybių narių lygybę ir subalansuotą šalių svorį Europos Sąjungos Komisijoje, Parlamente bei Taryboje ir už tai, kad pagrindinėse Europos

Sąjungos institucijose išliktų rotacinis vadovavimo principas. Apskritai Lietuvos atstovai ES konstitucinės sutarties projektą vertino kaip solidų dokumentą, parengtą kompromiso pagrindu.

Susitikimo išvakarėse Prancūzija perspėjo Didžiąją Britaniją ir kitas šalis ne nemėginti sušvelninti Konstitucijos projekto, sakydama, jog jis turėtų sudaryti naujosios ES steigiamosios sutarties pagrindą.

Didžioji Britanija, Ispanija, Lenkija ir mažosios valstybės užsiminė, kad mėgins pakeisti tekstą, parengtą Konvento dėl

Europos ateities ir jo pirmininko Valery Giscard d’Estaing.

Dėl galutinės Konstitucijos redakcijos bus deramasi tarpvyriausybėje ES konferencijoje. Sprendimai dėl šių derybų pradžios ir pabaigos bus priimti Salonikuose. Lietuva yra už tai, kad tarpvyriausybė konferencija baigtų darbą šalims kandidatėms tapus visateisėmis ES narėmis.

Konstitucijos projekte numatoma paskirti ilgalaikį Europos Tarybos prezidentą, ES užsienio reikalų ministrą bei sumažinti Europos Komisijos narių skaičių.

LITUANISTIKA KENT STATE UNIVERSITETE

Dr. Viktoras Stankus

Posėdis su Kent latvių programos koordinatoriais generolu Vilmaris Kukainis ir Arts Grava, Kent Lituanistinės programos pirmininku dr. Viktoru Stankumi ir Kent Universiteto College of Arts and Sciences dekanu Joseph H. Danks įvyko 6-11-03 Kente. Paaiškėjo, kad Ethnic Heritage programos, kurioje Lituanistinė programa yra dalis, naujas direktorius bus pats dekanas.

Lietuvių kilmės studentai įsirašę studijuoti Kente šį rudenį ir norintieji gauti lituanistinę stipendiją, dabar privalo tiesioginiai užsiregistruoti iki liepos 15-tos dienos, 2003 m. dekanas įstaigoje: Dean Joseph H. Danks, 105 Bowman Hall, P.O. Box 5190, Kent Ohio, 44242, tel. 330-672-2062. Kent Lituanistinės programos komitetas rekomenduoja Universitetui skirti lietuviams studentams stipendijas. Už stipendiją studentai gelbsti Lituanistinei programai Kente.

Stipendija siekia dabar iki 2000 dol. į metus studentui. Venta Civinskaitė baigė Kent šį pavasarį, toliau studijuoja Ryan Misiūnas. Šį rudenį nauji studentai bus Lina Beržinskaitė, Christine Matas.

Primename, kad norintieji padėti lietuviui studentam, gali aukoti "KSU Lithuanian Fellowship Income Fund", Tax I.D. no. 31-6402079, kad daugiau lietuvių studentų galėtų studijuoti Kente, talkinti Lituanistinei programai.

FIZIKŲ KONFERENCIJA

Birželio 12-14 dienomis Vilniuje vyko 35-oji Lietuvos fizikų konferencija. Jos tikslai - apžvelgti fizikos mokslo pasiekimus Lietuvoje, aptarti fizikos mokymo ir dėstymo, fizikų rengimo problemas ir perspektyvas, metodikos, terminijos ir fizikos istorijos klausimus bei Lietuvos fizikų draugijos veiklą. Rengėjų teigimu, dalyvauti jubiliejinėje konferencijoje pareiškė norą ypač daug Lietuvos mokslininkų ir pedagogų. Konferencijoje išklausyti daugiau kaip 260 pranešimų, kuriuos skaitė Lietuvos aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų atstovai. Net 57 pranešimai parngti glaudžiai bendradarbiaujant Lietuvos ir užsienio šalių mokslo institucijoms. Konferenciją rengė Lietuvos fizikų draugija, Puslaidininkų fizikos institutas, Vilniaus ir Vilniaus pedagoginis universitetai.

Eltos inf.

KETURIASDEŠIMT PIRMASIS

“Dirvos”

NOVELĖS KONKURSAS

Organizatorius: Korporacijos Neo-Lithuania vyriausioji valdyba JAV-se

Finansavimas: iš A.A. Simo Kašelio palikimo

Tematika: autoriams suteikiama neribota teisė pasirinkti novelės temą.

Reikalavimai: Konkursui siunčiamos novelės privalo būti parašytos mašinėle ar kompiuteriu su lietuvišku raidynu dvigubais tarpais tarp eilučių ir dviejų su puse centimetrų lauku ir turi būti neilgesnės kaip 20 puslapių. Novelės privalo būti pasirašytos slapyvardžiais. Slapyvardis užrašomas ant pridėto užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Atplėšiami tik laimėjusių vokeliai. Nepremijuoti rankraščiai negražinami.

Darbų pateikimas: iki 2003 m. metų lapkričio 1 d. (pagal pašto antspaudą).

Įteikimo vieta: rankraščius siųsti šiuo adresu:

**“Dirva”, Novelės konkursas,
P.O. Box 19010
Cleveland, Ohio 44119-0010
USA**

Informacija: el. paštu: dirva@ix.netcom.com

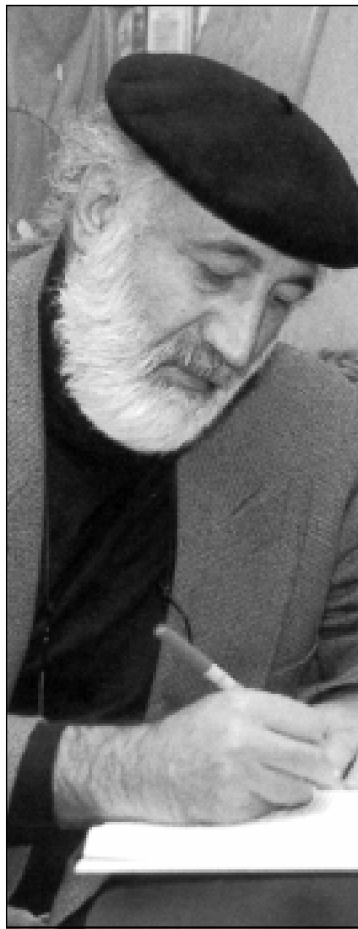
Premijos: Pirmoji premija - 500 JAV dolerių,
Antroji premija - 300 JAV dolerių

*Konkurso darbų vertinimo komisija sprendžia
paprasta balsų dauguma.*

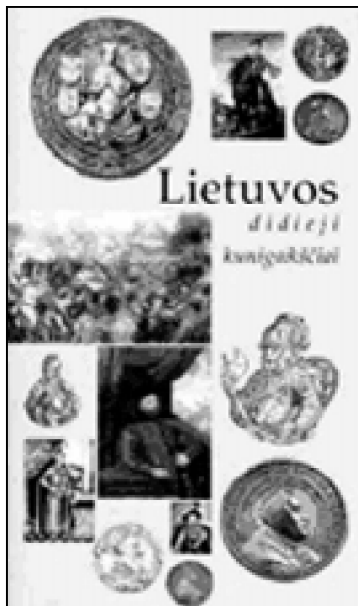

Iš kairės: Generolas Vilmaris Kukainis, dr. Viktoras Stankus, Arturs Grava ir sėdi dekanas Joseph H. Danks. Ruth Smith nuotr.

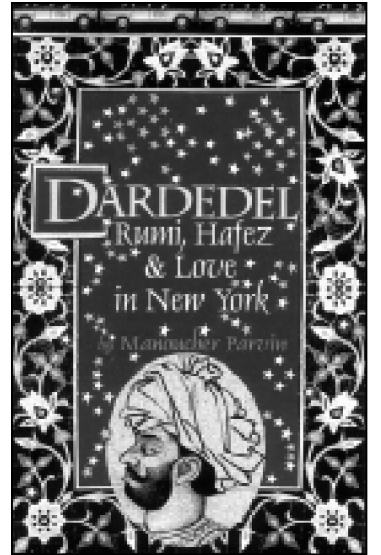
NAUJOS KNYGOS

• **LIETUVOS DIDIEJI KUNIGAİKŠČIAI.** Sudarė Vytautas Spečiūnas. Išleido Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003 m. 104 psl. Pirmąjį enciklopedinį leidinį, skirtą Lietuvos didiesiems kunigaikščiams, sudaro glaustos visų 32-jų LDK valdovų biografijos. Knyga iliustruota iš įvairių šaltinių paimtais kunigaikščių atvaizdais.

• Profesorius dr. **Manoucher Parvin** - poetas, romanistas, mokslininkas - gyvena Akrone, Ohio. Dėstė ekonomiją keliuose universitetuose - New York'o Fordham ir Columbia, Akrono universitete. Šiuo metu jis dėsto Emory Universitete, Atlantoje. Jis domisi lietuvių kultūra ir žada aplankyti Lietuvą. Išleidęs kelis romanus: *Cry for my Revolution, Iran ir Avicinna and I*. Jo vėliausio romano, parašyto eilėmis, **Dardadel: Rumi, Hafez and Love in New York** išleisto The Permanent Press leidyklos, pasirašymas įvyks Borders knygyne, 3737 West Market St., Fairlawn (Montrose), Ohio, šeštadienį, liepos 12, nuo pirmos iki trečios valandos.

Manoucher Parvin

Sapnų lietuvaite

*Šokdama lyg
Žemė nebebūtų
Sapnų lietuvaite
Išoko į mano glėbį.*

*Jos akys - turkio geismas
Jos plaukai - Baltijos saulėleidis
Jos kūnas - rytinių mitų šilkas
Jos šypsnyys - saldus rožės kvapas.*

*Pasitryniau akis
Paliečiau jos lūpas
Stipriau suspaudžiau glėbin savo laimę
Ir sušnabždėjau jai:
Per ilgai tavęs esu ilgėjęsis.*

*Ji - tikra
Jos rankose vyno qotis
Ji apsigaubusi persimatomu šilkinu apsiaustu
Susiūtu iš lietuviškų pasakų.*

*Tada aš sužinojau,
Kad aš nebežinau
Ko ir niekas kitas nežino:
Kaip meilė sulydo kas tikra ir kas netikra.*

Iš anglų kalbos išvertė prof. dr. Jolita Kavaliūnaitė.

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS CLEVELANDE

(Atkelta iš 5 p.)

Autorius pamini Anne Applebaum, *Washington Post* dienraščio straipsnių rašytojos knygą: “Gulag: a History”, kurioje ji atidengia sovietų koncentracijos stovyklose vykusių nežmoniškų kankinimų ir jų vykdytojus. Knyga įrodo ideologinių diktatūrų neišpasakojamas blogybes. Mažai kas Rusijoje ar Vakaruose gali įsivaizduoti tokio laipsnio šurpą. Nors šioje knygoje dokumentuoti baisūs įvykiai yra kiek mažiau pasklidę viešumoje, knyga turėtų būti skaitoma visų dvidešimtojo amžiaus istorijos studentų.

Straipsnio autorius pataria prezidentui Bush nusivežti ponios Applebaum knygą į savo sodybą ir rugpjūčio mėnesio atostogų metu ją perskaityti. Perskaitęs knygą, jis neturėtų vykti į Rusiją, neprisimindamas sovietų koncentracijos stovyklų aukų. Jeigu jam būtų per toli keliauti į gulago salas, jis galėtų bent atlikti apie de-

Clevelando Baltiečių komiteto pirm. Algimantas Pautienis pradeda minėjimo programą.

Kalba Andreas Traks, Ohio Estų Laisvės Federacijos pirm. ir Baltiečių komiteto vicepirmininkas. Clevelando Baltiečių komiteto vicepirmininkas Maris Mantenieks skaitė ištraukas iš *NY Times* bei *Washington Times* ryšium su Pabaltijo valstybių okupacija.

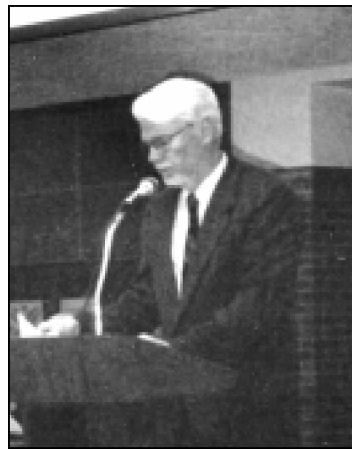
šimt minučių trunkančią automobilio kelionę nuo Kremliaus iki pasišventusios rusų grupės, palaikyti Stalino aukų prisiminimo, įstaigą ir iš ten paraginti civilizuotą pasaulį “niekada nepamiršti”.

A. Pautienis trumpai peržvelgė sovietų komunistų karinę Baltijos valstybių okupaciją ir sąmoningą šių tautų naikinimą žudynėmis bei trėmimais.

Jis taip pat priminė Vakarų

valstybių niekšišką laikyseną, kurios per Teherano, Jaltos ir Pottsdamo konferencijas išdavė Rytų bei Vidurio Europą žiauriai vergijai, žymiai sunkesnei negu ji buvo prieš taip vadinamą Europos išlaisvinimą 1945 metais.

1941 m. birželio mėn. 22 d., prasidėjus vokiečių-sovietų karui, masinio sukilimo dalyviai išlaisvino daugelį vietovių net prieš vokiečių kariuomenės atvykimą. Pats svarbiau-

sias įvykis buvo netoli dešimtmečio trukusios Lietuvos partizanų kovos su Raudonąja armija. Vienu metu sovietai buvo sutelkę kelias divizijas šiai kovai. Miestai bei keliai buvo sovietų kontrolėje, bet partizanai buvo įsitvirtinę daugelyje ūkių bei miškų, iš kur nuolatos trukdė sovietų vykdomus nusikaltimus.

Tuo metu sovietai kolonizavo okupuotus kraštus, atveždami rusus iš tremtų žmonių vie-

ton. Dėl karinių veiksmų, dauguma naujai pristatytų rusų prisibijojo apsigyventi mažesnėse vietovėse ir pramatyta masinė kolonizacija nepavyko.

Pagaliau, po didelių nuostolių, 30 tūkstančių žuvusių, besibaigiant šaudmenims ir praradus viltį sulaukti paramos iš Vakarų, partizanai buvo priversti baigti šias kovas. Jie suteikė lietuviams didelę dovaną. Pasiaukodami ant laisvės aukuro jie surašė garbingą Lietuvos istorijos lapą. Jų veiksmų pasekmėje dabartinė Lietuvos valstybė susideda iš 80% lietuvių, turėdama aukštesnį nuosimtį savų žmonių už kaimynines valstybes. Jis ragino nepamiršti šių birželio įvykių, nes žaizdos yra per giles ir žuvusiųjų skaičiai per dideli. Ragino visus toliau dirbti, stiprinti savo bendruomenes ir kiek galima padėti Baltijos valstybėms.

Po minėjimo vyko komiteto ponių suruoštos vaišės ir baltiečių bendravimas. Minėjime dalyvavo per pusantro šimto asmenų.

LOS ANGELES, CA

LIETUVOS DUKTERYS NENULEIDŽIA RANKŲ

Į pavasarinę Los Angeles Lietuvos dukterų šventę, šį kartą pavadintą “gegužinė”, gegužės 25-tą dieną gausiai susirinko ir parapijos salę pripildė Dukterų šalpos darbų rėmėjai.

Skyriaus pirmininkė Regina Gasparonienė padarė išsamų šalpos Lietuvai darbų pranešimą, dėkojo visiems už visokią - piniginę ir darbais - paramą ir prašė neapleisti jų ir toliau. “...Su jūsų parama ir mūsų nenuilstama veikla, mes galime remti Lietuvos varginčiausiais šeimomis” kalbėjo šios nedidelės, bet labai darbščios grupės energingoji pirmininkė. Pasidžiaugusi Lietuvos pasiekimais ir gerais pasikeitimais, priminė, kad vis tik yra ligotų ir vargstančių, ypatingai kaimuose ir mažuose miesteliuose vargstančių šeimų ir pavienių motinų su mažamečiais vaikais. Pagarbiai išvardinusi kitas Los Angeles veikiančias šalpos organizacijas, pirmininkė išsakė susirinkusiems, kiek mūsų mielos Dukterys yra Lietuvos vargšams padėjusios per paskutinius 16-ką mėnesių: pasiūsta aštuoniolika tūkstančių dolerių pinigais ir virš 50 gerų, šiltų rūbų, avalynės ir vitaminų siuntinių. Losangeliečiai lietuviai vertina ir gerbia Lietuvos dukteris ir jų darbus gausiai remia. Bet ir jos pačios nesėdi vien tik laukdamos aukų. Dvidešimt sekmadienių metuose parapijos svetainėje prekiauja kava, pyragaičiais, kugeliu, dešromis ir cepelinais, viską

pačios pagamindamos ir suaukodamos. (Kitus 32 sekmadienius pasidalina kitos šalpos organizacijos).

“Šiemet mūsų draugijai sukanka 30 metų” kalbėjo pirmininkė. “Nuo pat pirmos veikimo dienos Lietuvos dukterys buvo pirmoji pagalba vargstantiems. Padėkime Lietuvos žmonėms, kurie ne dėl savo kaltės atsidūrė varge. Padėkime mažiesiems Lietuvos vaikams. Tai jie dirbs ir valdys, gal būt geriau, ateities valstybę. Mes šiandien dirbame dėl jų šiltesnių drabužių ir žieminių batų, dėl laboratorijų ir Interneto svetainės. Tegul ir vargingų šeimų vaikai nebūna nuskriausti. Atsiųsti padėkos laišakai sako ne vien apie finansinę pagalbą, bet ir apie tai, kad šeima su vaikais apturėjo didelį džiaugsmą ir palengvėjimą. Padėkime jiems. Padėki-

te mums. Ačiū” - užbaigė savo jautrų žodį Regina Gasparonienė. Ir, kaip sąvados parodė, susirinkę neliko jos prašymui abejingi. Padėjo ir labai meniškai atspausdintas spalvotas leidinėlis su keliomis remiamų vaikučių nuotraukomis ir jautriais padėkos laiškais.

Šeimynišką programą atliko Vainučio kapela. Po skyriaus narių pagamintų skanių pietų (joms pačioms ir stalus aptarnaujant), vyko dovanojimas itin turtinga loterija ir varžytinės.

Geriant kavą su skaniais ir įvairiais pyragaičiais, dainuojant ir net šokant, praėjo graži ir Dukterų užmojams naudinga pavasario popietė. Lauksime trisdešimtmečio sukaktuvių. Ir visada linkime geriausios kloties geraširdėms “Dukrelėms”.

Rūta Sakienė

NEW YORK, NY

Pagerbė Sibiro tremtinius

Sekmadienį, birželio 15 d., Apreiškimo parapijos bažnyčioje, buvo paminėti ir pagerbti Sibiro tremtiniai. LB NY Apygarda surengė šį minėjimą. Šaulys Algis Jankauskas procesijoje įnešė Lietuvos vėliavą. Šaulių vėliavą įnešė Salvijus Kungys. Procesijoje dalyvavo ir Matas Sližys, Jonas Vilgalys, tremtinys Vytautas Cereška ir dr. Giedrė Kumpikaitė, kurie nešė ženklus su dešimties baisiausių Sibiro gulagų pavadinimais. Tie vardai sukelia ir visiems vaizdžiai primena tuos baisius laikus. Pamaldų metu kun. Dielinikaitis jautriais žodžiais paminėjo Sibiro tremtinius. Po mišių, mažiausias ir ištikimiausias mūsų visuomenės dalyvis Matukas Sližys padėjo puokštę gėlių prie lietuviško kryžiaus. Žmonės sugiedojo “Marija Marija”. Kun. Dielin-

kaitis visus palaimino. Po to buvo kavutė ir kuklios vaišės, kurias surengė dr. Giedrė Kumpikaitė ir Patricija Sidienė, kuri nepailstamai ruošia kavutę kas sekmadienį. Ačiū Vladiui Sidui už dekoracijas ir paruošimą salės ir technologijos.

Minėjimas buvo rimtas ir jausmingas. Dalyvavo apie 80 žmonių. LB NY Apygardos pirmininkė dr. Giedrė Kumpikaitė pradėjo minėjimą su poros minučių kalba. Ji taip pat paskaitė konsulo Butkaus laišką. Kalbėjo tremtinys Vytautas Cereška, kuris uždegė tremtinių atminčiai žvakę. Buvo rodomas 1989 metų filmas, paruoštas Gerimanto Peniko apie baisiojo birželio, arba kaip Lietuvo vadina - Gedulo ir Vilties Diena - apeigas. Labai jaudinanti dalis, - tremtinių palaikų parvežimas į Lietuvą. Paprasti mediniai karstai, apdengti Lietuvos vėliavom, vargšai artimieji, verkiantys atsiklaupę prie tų į Lietuvą sugražintų kaulų, paveikė žiūrovus, ir ne vienas šluostė ašaras. Dėkojame visiems, kurie dalyvavo, kurie padėjo prie šio minėjimo surengimo. Dėkojame taip pat vargonininkei ir chorvedei Astai Barkauskienei už paruošimą choro narių.

Gimtadienio sveikinimas

Geraį pažįstamas ir mylimas kunigas Vytautas Volertas, kuris aptarnauja sekmadieniais Apreiškimo parapiją, gegužės 9 d. šventė savo 50-ą gimtadienį. Taip pat, birželio 26 su-

(Nukelta į 11 p.)

**Intelligent
network
design, ltd.**

University Heights, Ohio

**216-387-3204
Fax: 440-461-3162**

info@pcintelligent.com

**Intelligent technology solutions
for all your business needs**

Business network solutions

Maintenance

Maintenance contracts for
Windows & Linux environments

Consultation

Hardware &
software solutions

Email hosting

E-commerce

Web hosting

Internet Web Design

High-speed Internet access

RENGINIŲ KALENDORIUS

BIRŽELIO 29 d., sekmadienį, po 10:00 val. Mišių Dievo Motinos parapijos svetainėje Clevelando **BALFO** skyrius maloniai kviečia visus į priešpiečius.

RUGPJŪČIO 9 d., 3:00 - 5:00 v.p.p. speciali vasaros radijo laida **“Lietuvių Radio Zona”** per bangą WERE 1300 AM.

RUGSĖJO 7 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

RUGSĖJO 28 d. Lietuvių diena, Lietuvių Meno Ansamblio **“Dainava”** koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia JAV LB Clevelando Apylinkės Valdyba.

LAPKRIČIO 16 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. - Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

**GEGUŽINĖ
P O S T O G U**

Tautinės Sąjungos Los Angeles skyrius ruošia tradicinę “gegužinę po stogu” *Dirvai* padėti.

Visi lietuviai iš arti ir toli kviečiami į Tautinius namus liepos 13-tą, sekmadienį. Pradžia 12:30 val. p.p.

Gardūs pietūs, vynas ant stalų, baras, loterija ir smagus pabendravimas. Puoselėkime tarpusavį ryšį ir **palaikykime lietuvišką išėivijos spaudą!**

Įėjimo auka tik 12 dol.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

“DIRVOS” redakcija atostogaus
liepos 7 - 27 d.
Savaitraštis neišeis
liepos 8, 15, 22 ir 29 d.

ŽINIOS IŠ NEW YORKO
(Atkelta iš 10 p.)

eina jo 10 metų kunigystės sukaktuvės. Nuosirdžiai, Lietuvių Bendruomenės vardu, ir Radio vardu, sveikiname kun. Vyta su šiom dvigubom sukaktvėm.

Kviečiame į renginį

Visi maloniai kviečiami į Lietuvos Saulės Fondo organizuojamą renginį “Lietuviška mada Amerikoje”. Renginys įvyks šeštadienį, birželio 28 d. 7 v.v. Viešpaties Atsimainymo parapijos salėje, 64-14 Clinton Avenue, Maspeth, NY Dalyvaus dizaineriai: Larisa Ku-

chalskienė ir Kęstutis Leckas iš Lietuvos ir Giedrė Vaičekauskaitė iš Čikagos. Programoje bus Vaivos Tuckuvienės ir Loretos Narušienės kolekcija “Lino giesmė”, vaikų mados teatras “Vaivorykštė”, estrados atlikėjas ir kt. Renginio metu vyks fotomenininkų foto darbų paroda ir juvelyro Tauro Blazevičiaus papuošalų paroda. Bilietu kaina 25 dol. ir 35 dol. Informacija ir išankstiniai bilietu užsakymai tel: (631) 839-1061 ir restorane Krezo 2, 318 Grand Street, Brooklyn, NY, Tel: (718) 388-5768.

Dr. Giedrė Kumpikaitė

MIRĖ ONA GALVYDAITĖ-BAČKIENĖ

Vilnius. Birželio 19 dieną, eidama 97-uosius metus, į Dang-iškojo Tėvo namus iškeliavo Ona Galvydaitė-Bačkienė.

Ponios Onos ilga ir nuostabi gyvenimo kelionė atskleidžia ją kaip brandžią asmenybę, uolią katalikę, aktyvią visuomenininkę, Lietuvos diplomatijos šefo dr. Stasio Antano Bačbio žmoną, pagalbininkę bei motiną, įdiegusią meilę Dievui ir Tėvynei abiem sūnums - ambasadoriui Ričardui Stasiui ir Jo Eminencijai kardinolui Audriui Juozui.

Ona Bačkienė puikiai suprato save kaip krikščioniškos šeimos židinio puoselėtoją ir ugdytoją. Ji visada teigė, kad “šeima yra gražiausia Dievo dovana žmonėms. Ji, šeima, yra žemė, kurioje bręsta nauji daigai, yra pirmoji meilės apraiška. Bet meilei, kaip ir laisvei, palaikyti reikalingas didelis pasiaukojimas, nesuinteresuotas jautrumas gėriui. Vaikas ateina į pasaulį meilės dėka, kurią tėvas ir motina turi iš amžinybės”.

Būdama diplomato žmona, O. Bačkienė aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, kurioje pirmiausia išryškėdavo jos meilė Tėvynei Lietuvai. Nuo pat jaunystės Ona išitraukė į ateitininkų veiklą, buvo lietuvybės diegėja Žemaičių Naumiesčio evangelikų pradžios mokykloje, nuolat garsinusi Lietuvos vardą tarptautiniuose susitikimuose, diplomatinuose priėmimuose.

Ona Galvydaitė-Bačkienė gimė 1907 m. gegužės 25 d. Utenos apskrityje, Užpalių miestelyje. Mokėsi Utenos “Saulės” progimnazijoje. Aktyviai dalyvavo ateitininkų veikloje. 1926 m. baigė Panevėžio mokytojų seminariją ir dirbo pedagoginį darbą Žemaičių Naumiesčio evangelikų pradžios mokykloje. 1927 m. įkūrė ir iki 1930 m. vadovavo Lietuvių katalikų moterų draugijos Ž. Naumiesčio skyriui. 1933 m. su dr. Stasiu Antanu Bačkiu sukūrė šeimą ir 1934 m. susilaukė sūnaus Ričardo, o 1937 - Audrio Juozo.

Kartu su vyru 1938 m. išvyko į Paryžių, kur 1940-1944 studijavo Vokiečių kalbos institute. Paryžiuje Ona išitraukė į lietuvišką veiklą ir 1948-1958 m. buvo išrinkta Prancūzijos lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininke. 1947 m. atstovo Lietuvai Visuomeninio ir socialinio moterų susivienijimo rengiamame III kongrese. Tais pačiais metais išitraukia ir į Pasaulinį motinų sąjūdį, o nuo 1953 - tampa sąjūdžio tarybos nare.

1960 m. persikelia į Lietuvos pasiuntinybę Vašingtone. 1976-1987 m. dirba reikalų patikėtinio raštvede pasiuntinybėje. Skaito paskaitas, rengia priėmimus, bendradarbiauja lietuviškoje spaudoje - rašo straipsnius “Ateičiai”, “Naujamajai Vaidilutei”, “Moteriai”, “Draugui”.

1989 m. su vyru grįžta į Paryžių, o nuo 1993-iųjų apsigyvena Vilniuje.

A. a. Ona Bačkienė artimųjų bei ją pažinojusių žmonių atmintyje išliks mylinti ir rūpestinga, darbšti ir pamaldi. Teranda jos tauri širdis Viešpaties namuose poilsį ir ramybę.

Velionė Ona Galvydaitė-Bačkienė pašarvota Šv. Jonų bažnyčioje. Atsisveikinimas - liepos 20 d., penktadienį, nuo 11 val. iki 20 val.

Laidotuvės liepos 21 d. Šv. Mišios prasidės 14 val.

Laidojama Antakalnio kapinėse.

Vilniaus arkivyskupijos kurija

DIRVAI AUKOJO

G.Brinkis, Los Angeles, CA .. 100
R.Veitas, Milton, MA 50
J.Smulskis, Lima, OH 35
E. Balčeris, Tucson, AZ 25
A.Barzdukas, Falls Church ... 25
H.Dilys, Chicago, IL 25
R.Kubiliūnas, Wlby. H., OH .. 25
V.Apanius, Chesterland, OH ... 20
B.Flynn, Madeira, OH 20
A.Kisielius, Sidney, OH 20
V.Abraitis, Palm Coast, FL 15
S.Abraitis, Mt. Pleasant, MI ... 15
A.Draugelis, Canada 10
L. Raslavičius, Elk Grove IL ... 5

*Visiems aukotojams
nuosirdžiai dėkojame*

FOR RENT

**2 bedroom apartment
double house up
20426 Lakeshore Blv.
Euclid, OH**

Tel.: 481-2419

PARDUODAMAS NAMAS

4 miegami, 2 pil. vonios, arti
Dievo Motinos parapijos.
Prašo 105.000 dol.
Skambinkit Dženarui Kižiui
(216) 531-8429

Iš k: Petras ir Liuda Avižoniai ir Romas Veitas, Bostono A.L.T.S-gos skyriaus pirmininkas, 2003 m. kovo 25 d. Salt Lake City, UT, žiemos išskylos metu.

Nesenai atvykusi iš Vilniaus Regina ieško darbo.

Gali prižiūrėti senesnius žmones ir kartu ten gyventi.
Yra energinga ir darbšti moteris.

Kalba lietuviškai, lenkiškai ir rusiškai.

Skambinti: (330) 657-2284 (Peninsula, Ohio)

Po krikštynų Ričardas ir Barbora Matai su naujagime dukrele Emilija ir dviejų metų sūneliu Stepuku. G.Juškeno nuotr.

EMILIJOS KRIKŠTYNOS

Birželio 8 d., sekmadienį, Šv. Baziliaus bažnyčioje buvo pakrikštyta Ričardo ir Barboros Matų dukrelė - Emilija Rožė. Jiedu taip pat augina poros metukų sūnelį Stepuką.

Krikšto apeigas atliko kun. Walter H. Jenne, o krikšto tėvai buvo Ričardo pusbrolis Juozas Natkevičius ir Barboros sesuo Renee Ciavarello. Po apeigų bažnyčioje visi keliavo į Independence miesto Bendruomenės centrą, kur Baltųjų ažuolų salėje buvo vaišės. Visi buvo pavaišinti skaniais šeimyniškais patiekalais, kepiniais, kava ir vaisvandeniais. Bažnyčios apeigose ir vaišėse gausiai dalyvavo Matų ir Zakų šeimų nariai bei bičiuliai.

Ger. Juškenas

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$40,
PUSEI METŲ - \$25,
PIRMA KLASE - \$63,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$115.00

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

IVAIRENYBĖS

“ŠIRDIES CHIRURGIJOS CENTRO”
NAUJAS SAVININKAS

Privačią medicinos įstaigą - “Širdies chirurgijos centrą” ketina įsigyti UAB “Kardiolita”. Tai buvo pranešta birželio 18 d. surengtoje spaudos konferencijoje.

“Senukų” įmonių asociacijos prezidento Augustino Rakausko interesams atstovaujanti “Kardiolita” yra laimėjusi viešo pardavimo konkursą. Pagal preliminarį sutartį, kilnojamąjį ir nekilnojamąjį “Širdies chirurgijos centro” turtą “Kardiolita” pirsks už 10,05 mln. litų ir dešimt metų nekeis veiklos profilio.

Pirkimo-pardavimo sutartis, pasak A. Rakausko, bus pasirašyta tada, kai “Kardiolita” gaus licenciją verstis medicinos veikla.

“Širdies chirurgijos centrą”, primena ELTA, grupė akcininkų įkūrė prieš dešimt metų, gavusi iš Vyriausybės 6,5 mln. litų paskolą. Vėliau buvo gauta dar 10 mln. dolerių paskola su valstybės garantija. Privačios medicinos įstaigose dokumentuose nurodyta sąlyga, kad komercinės nesėkmės atveju pastatas su įrengimais atitenka valstybei. Taip ir atsitiko.

“Širdies chirurgijos centre” buvo numatyta per metus atlikti po 550 operacijų, tikėtasi pacientų srauto iš Rytų, deja, ekonominė krizė Rusijoje lūkesčių nepateisino. 500 operacijų čia atlikta per visą “Širdies chirurgijos centro” gyvavimo laiką.

Paklaustas, ar UAB “Kardiolita”, įsigydama “Širdies

chirurgijos centrą”, perimdama jo turtą, perima ir skolas, A. Rakauskas net supyko, paabrėždamas, kad skolos jo visai nedominančios. Išsiaiškinti milijoninių skolų likimo, kas jas mokės, spaudos konferencijoje taip ir nepavyko, nes į papildomus klausimus dėl jų buvo atsakoma, jog “ne tam čia susirinkome”.

Spaudos konferencijoje A. Rakauskas ilgai samprotavo apie pareigą rūpintis žmonių sveikata, ketinimus modernizuoti perkamą privačią medicinos įstaigą, plėtoti prevenciją, kurti reabilitacijos centrus.

Išanalizavęs “Širdies chirurgijos centro” nesėkmės priežastis, A. Rakauskas pirmiausia čia pasigedo verslo dvasios, tikro, verslą išmanančio savininko. Be to, sakė jis, neteisingai buvo prognozuojama rinka.

Aš čia ateinu kaip investitorius, aiškino A. Rakauskas ir pridūrė, kad medicinos reikalus visiškai patikės “puikiems mūsų širdies chirurgijos specialistams”. “Senukų” įmonių grupėje dirba apie trys tūkstančiai žmonių. Jiems ir jų šeimų nariams, kuriems reikės medicinos pagalbos, “Širdies chirurgijos centre” bus teikiamos lengvatos, užtikrino A. Rakauskas.

“Širdies chirurgijos centre” pastaruoju metu teikiamos ir kitos paslaugos, pavyzdžiui, protezuojami sąnariai, gydymas nevaisingumas. Į klausimą, ar tai išliks, A. Rakauskas atsakė, jog išliks visa, kas bus reikalinga žmonėms ir naudinga verslui.

“Kiekvienas turi daryti savo darbą: verslininkas - investuoti ir organizuoti, gaudamas grąžą iš tų investicijų, gydytojas - gydyti ir užsidirbti, o pacientas (pagal kiekvieno socialinio sluoksnio galimybes) - gauti sveikatos prevencijos paslaugas ir gydymą su atitinkamu servisu, tvarka, kurią mums diktuojaėjimas į Europos Sąjungą”, - susumavo savo nuostatas A. Rakauskas.

Spaudos konferencijoje dalyvavę žymūs kardiologai profesoriai Vytautas Sirvydis ir Giedrius Uždavinys, dirbantys “Širdies chirurgijos centre”, pasidžiaugė, kad atsirado Lietuvoje investuotojas, suinteresuotas privačios kardiologijos ir kardiologijos vystymu, pareiškė viltį, kad tai prisidės prie šios medicinos srities pažangos.

Profesoriai taip pat išdėstė nuomonę, esą naujasis centro savininkas turėtų užmegzti santykius su Valstybine ligonių kasa, kad apdraustiems ir privačioje įstaigoje besigydančioms ligoniams reikėtų mokėti tik skirtumą tarp valstybinio operacijos į kainio ir privačios paslaugos kainos. Apmokėdama pagal valstybinius įkainius už apdraustų ligonių širdies ar kitas operacijas privačiose įstaigose, Valstybinė ligonių kasa užtikrintų deklaruojamą ligonių teisę rinktis.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsnama, teikianti jauką atmosferą rūdėsio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.